

100 GAZDA

2004. augusztus-szeptember • XIV. évfolyam • 8-9. szám
Ára: 40 korona • Előfizetőknek: 34 korona

80 oldalon

A zöldségtermelés sivár
jelene és „jövője”

A gabonapiac szabályozása

Golgotavirág

Legyen mindig első a piacon – időben, minőségben és terméshozamban

Őszi termesztésre is válassza a **BEJO ZADEN** holland vetőmagcég kiváló minőségű áttelelő hagymafajtáit

RADAR- megbízható, kipróbált, magas terméshozamú fajta.

Jó páncélzattal rendelkező, gömbölyű hagymákat nevel, így akár rövidebb tárolásra is alkalmas. Kiválóan ellenáll a felmagzásnak. Hosszú évek óta megbízható fajta. Csomózásra is alkalmas. Kellemes ízű, igazi csemegehagyma. Az idei évben a Radar fajtából 40 t/ha feletti hozamokat értek el a jobb gazdák.

SWIFT- újabb nemesítésű fajta, lendületes, gyors fejlődésű.

Érésidejében megelőzi a Radar fajtát, ezért igen korán, már csomózható újhagymaként értékesíthető. Jól ellenáll a felmagzásnak is. Kellemes ízű, igazi csemegehagyma. Télállósága az idei évben is a legjobb volt. A hozamok a legtöbb helyen 35 t/ha felettiek voltak. Jól vizsgázott Marcelháza, Gúta, Dunaszerdahely, Šoporňa környékén. Hozamban és koraiságban sok esetben felülmúlja a hibrid hagymákat is.

ELECTRIC – lila áttelelő hagyma, piaci különlegesség, csak megrendelésre.

GLACIER – fehér áttelelő hagyma, piaci különlegesség, extra korai, csak megrendelésre.

Figyelem : Az ajánlott vetési időpont augusztus 15-20.
Dughagymás termesztés esetében szept. 10-20.
A vetőmag beszerezhető 10.000 illetve 250.000 szemes kiszerelésben

RADAR

SWIFT

bejo zaden™

Részletes fajtaleírást, termesztéstechnológiát, információt a következő címen kaphatnak

A.C.H. ZADEN SHOP spol. s r.o., Meštianska 2., 945 01 KOMÁRNO
tel: 035/7731 497, 7731 412, fax: 035/77 33 760, e-mail:zadenshop@stonline.sk

A vetőmagot utánvételtre is elküldjük.

Előzetes megbeszélés után precíziós vetőgéppel vetést is vállalunk.

GaP-9/8-9

Augusztus 19-e és 24-e között
Nyitrán újra találkoznak az agrárvállalkozók és a szakmai érdeklődők az
AGROKOMPLEX 2004
nemzetközi mezőgazdasági és élelmiszeripari szakvásáron
(Szilvássy László felvétele)

AZ AGRÁRVÁLLALKOZÓK LAPJA

Főszerkesztő:

T. SZILVÁSSY LÁSZLÓ

SZERKESZTŐSÉG:

Devätinová 54, 825 52 Bratislava

tel./fax: 02/45 25 99 67,

e-mail: jogazda@orangemail.sk

(madszu@nexta.sk)

www.hhrf.org/madach-posonium

Kiadja a

MADÁCH-POSONIUM Kft.

Főmunkatárs: KÁDEK GÁBOR

Nyomdai előkészítés:

Oriskó Norbert (Bici-Data, Galánta)

Nyomja a Komáromi Nyomda Kft.

Terjeszti a PONS a.s.,

a D. A. CZVEDLER Kft., a

JUGARIS-KG és más terjesztők.

Előfizethető a szerkesztőségben, minden postán, a kézbesítőknél és a következő címeiken: PONS a.s., Záhradnícka 151, 821 08 Bratislava

Mediaprint -Kapa Pressegrosso, a.s.

Oddelenie inej formy predaja

P.O.BOX 183, 830 00 Bratislava

Tel: 02/4445 8821,-16, 4444 2773

e-mail: predplatne@abompkapa.sk

Előfizetési díj 1 évre 204 korona.

Hirdetésfelvétel a szerkesztőségben: Devätinová 54, 825 52 Bratislava, tel./fax: 02/45 25 99 67

Külföldi megrendelések:

PONS a.s., Záhradnícka 151

821 08 Bratislava.

Kéziratokat nem őrünk meg

és nem küldünk vissza.

INDEX: 49 270.

A lap megjelenését támogatja:

**a Szlovák Köztársaság Kulturális
Minisztériuma**

ILLYÉS KÖZALAPÍTVÁNY

Nemzeti Kulturális Örökség
Minisztériuma

Már egy évvel ezelőtt is leírtuk, hogy noha sokan az Európai Unióba való belépéstől várják a hazai agrárágazat évek óta halmozódó problémáira a választ, uniós tagságunk még nem biztos, hogy egycsapásra megoldást is jelent ezekre a gondokra. Mára bebizonyosodott, hogy önmagában a tagság csak lehetőség arra, hogy egy jóval nagyobb közösség és egy jóval nagyobb piac keretei között próbáljuk meg érvényesíteni az érdekeinket. Valljuk be, a fényes jövő, a stabil piacok és az elfogadható termelői árak ígérete az elején szépen hangzott, de már akkor tudni lehetett, hogy ez a stabil egyensúly ke-

Továbbra is TÉSZ-telenül

mény késhegyre menő mindennapi harcok, piaci pozíciószerezés keretei között valósul meg. Amire valljuk be, a termelőink zöme bizony nem volt megfelelően felkészülve.

Egyes ágazatokban a termelés jövedelmezőségét megkérdőjelező termelői árak figyelmeztettek arra, hogy az érdekérvényesítés terén a tényleges és valódi piaci erőviszonyokra alapozott egységes fellépéssel lehet és kell a termelőknél a saját pozícióikat kialakítani és megvédeni. Érvényes ez a kis- és nagytermelőkre egyaránt, miközben az is nyilvánvaló, hogy nálunk, akárcsak bárhol a világon, a piaci káosz következményeit leginkább a kistermelők, a pár hektáros gabona- vagy zöldségtermesztők, a pár állatot nevelő kisgazdák sínylik meg a leginkább. Az Európai Unióban gazdálkodó gazdák sem úri jókedvükben hozták létre az érdekérvényesítésben számukra legmegfelelőbbnek tartott formát, a termelői-értékesítő szervezeteket. Ezt a modellt kínálta és kínálja máig is az unió közös agrárpolitikájának szerves elemét képező TÉSZ-ek rendszerre, amelyet úgy tűnik, nálunk egyelőre nem vettek, nem vesznek komolyan a gazdák. Persze lehet, hogy mivel ezeket a szervezeteket nyugaton általában szervezetek formájában működtetik, nálunk sokukban még ott él a viszolygás az egykori szocialista mezőgazdasági szervezetekkel szemben. De ezek a szervezetek már nem azok a szervezetek.

A kutyát nem lehet bottal a nyúl után verni, tartja a mondás. A jelenlegi helyzetben talán éppen ezzel a né-

pi bölcseséggel jellemezhetnénk a termelői társulások helyzetét, hiszen úgy tűnhet, hogy sokkal több a megalakulásukkal kapcsolatos rábeszélő felhívás, ismertető, mint a tényleges igény a megszervezésükre. Lapunkban is számtalan ismertető, bemutató írást közöltünk ilyen társulásokról, sajnos, egyelőre inkább a magyarországi gazdák által szervezett értékesítő szövetkezetekkel példálózgathatunk.

Miközben lassan már több mint egy évtizede gyakorlatilag minden évben alkalmi kereskedők járják az országot - akiktől újabban a helyi felvásárlók is átvették a módit -, s szinte szó szerint megsarcolják a parasztot, arra hivatkozva, hogy a piaci túlkínálat miatt kénytelenek olyan képtele-

nül alacsony árakat kínálni a manapság jelentős befektetéseket igénylő agrártermékekért, amit józan ésszel nagyon nehéz elfogadni és megmagyarázni. A helyzet ismeretében szinte magától adódik a kérdés, vajon meddig és milyen megpróbáltatásokon kell még átmenniük a kistermelőknek, vajon hányszor kell még becsapni, átverni faképnél hagyni, kismizmizni őket, hogy felismerjék, tudatosítsák, a saját érdekeik érvényesítéséért keményen meg kell harcolniuk, és senki másnak, csak saját maguknak kell tenniük annak érdekében, hogy az áruikat kellő áron értékesíthessék, hogy helyzetüket, piaci pozícióikat kedvező irányba megváltoztassák.

Azzal ugyan nálunk is mindenki tisztában van, hogy a piacon csak koncentrált és megfelelő nagyságrendű áruval lehet labdába rüggni, de a következő lépést egyelőre senki nem hajlandó megtenni. A „nagyobb” termelők, egyelőre úgy gondolják, ők meglévő kapcsolataik révén el tudják adni az árujukat, minek vegyenek újabb gondot a nyakukba azzal, hogy maguk köré tömörítik a kistermelőket. Pedig rövidesen nekik is szükségük lesz arra, hogy velük együtt közösen próbáljanak meg úgy fennmaradni, hogy a nagyhalak ne tudják megenni őket.

Mert egy dolog a kétszer kettő bizonyosságával várható, nevezetesen, hogy a nagyhalak előbb-utóbb a szlovákiai pocsolyás állóvizekben is elkezdenek majd portyázni...

T. Szilvássy László

Augusztus

**Szűz
hava**

VIII. 23 - IX. 22.

KIT KÖSZÖNTSÜNK

1. Vasárnap	Boglárka
2. Hétfő	Lehel
3. Kedd	Hermina
4. Szerda	Domonkos
5. Csütörtök	Krisztina
6. Péntek	Berta
7. Szombat	Ibolya
8. Vasárnap	László
9. Hétfő	Emőd
10. Kedd	Lőrinc
11. Szerda	Zsuzsanna,
Tiborc
12. Csütörtök	Klára
13. Péntek	Ipoly
14. Szombat	Marcell
15. Vasárnap	Mária
16. Hétfő	Ábrahám
17. Kedd	Jácint
18. Szerda	Ilona
19. Csütörtök	Huba
20. Péntek	Szent István
emléknapja
Beatrix, Erma
21. Szombat	Sámuel
22. Vasárnap	Menyhért
23. Hétfő	Bence
24. Kedd	Bertalan
25. Szerda	Lajos, Patrícia
26. Csütörtök	Izsó
27. Péntek	Gáspár
28. Szombat	Ágoston
29. Vasárnap	A SZNF (1944)
kitörésének napja
30. Hétfő	Rózsa
31. Kedd	Erika

A TARTALOM

Nem hagyományos hüvelyesek	25
Az EU növény-egészségügyi nyilvántartási rendszere	26
Az alma és a körte szüretelése	27
A zöldtrágyázás gyakorlati tudnivalói	28
A jövő védekezési formái a gyümölcsösben	30
A szilva védelme szüretig	32
Időszerű tennivalók	6
Agrárhírek	8
Új fajták immár a közös fajtajegyzékből	10
Bemutatókert zöldségtermesztőknek	12
HORTUS HUNGARICUS 2004 / Nemzetközi Kertészeti Kiállítás és Vásár	14
Az érett dinnye titkai	16
A 2004-ben engedélyezett zöldségfajták jegyzéke	18
A zöldségtermelés sivár jelene és „jövője”	20
Mire ügyeljünk néhány káposztaféle termesztésénél	22
Szója a kertben	24
A permetlé készítésének szabályai	24

A barackfák gutaütése	34
A szamóca termőhelye	36
A talajfertőtlenítés	37
Éremeső a dél-szlovákiai borászoknak	38
Növényvédelmi teendők	40
A gabonapiac szabályozása	42

ILOMBÓL

Külföldi búzafajták 35 száze- lékos sikértartalommal	44
Uniós tapasztalatok / Csabai Raktár Szövetkezet	46
Veszélyes gyomnövények A csorbóka	48
Gombabetegségek	50
A tarló vegyszeres kezelése	54
A termékek minőségének javítása	56

Golgotavirág	64
Pünkösdi rózsa	66
Árnyékban is élénken	68
Illatok hónapról hónapra	69
Tejfeldolgozás családi fogyasztásra	70
Hasznos tudnivalók baromfitartóknak	72
A fiatal csirkék kannibalizmusa	73
Galambház vagy galambdúc	74
Géntechnológia a szója termesztésében	75
A mangalica	75
Méhészkalendárium / Az etetésről	76
A szarvasok násza	77

A szemesgabonák mesterséges szárítása	58
Rotációs adagoló a totális gyomirtószer kijuttatására	59
Szalma- és kukoricaszár leszántása	60
Ne bízzuk csak a természetre	61
Hagymás és gumós növé- nyeink	62

Szeptember

**MÉRLEG
hava**

IX. 23 –X. 22.

KIT KÖSZÖNTSÜNK

1. Szerda	Egyed, Egon
2. Csütörtök	István
3. Péntek	Hilda
4. Szombat	Rozália
5. Vasárnap	Viktor, Lőrinc
6. Hétfő	Zakariás
7. Kedd	Regina
8. Szerda	Mária, Adrienn
9. Csütörtök	Ádám
10. Péntek	Nikolett
11. Szombat	Teodóra
12. Vasárnap	Mária
13. Hétfő	Kornél
14. Kedd	Szeréna
15. Szerda	Hétfájdalmas Szűz Mária, Enikő
16. Csütörtök	Edit
17. Péntek	Zsófia
18. Szombat	Diána
19. Vasárnap	Vilhelmina
20. Hétfő	Friderika
21. Kedd	Máté
22. Szerda	Móric
23. Csütörtök	Tekla
24. Péntek	Gellért
25. Szombat	Eufrozina
26. Vasárnap	Jusztina
27. Hétfő	Adalbert
28. Kedd	Vencel
29. Szerda	Mihály
30. Csütörtök	Jeromos

Nyári palántanevelés

Ismeretes, hogy a magvak csírázásához hőre, fényre, vízre és oxigénre van szükség, ezért a növények általában az egész évben csíráztathatók. Ezek a megfelelő feltételek gyakorlatilag az egész esztendőben kialakíthatók, vannak azonban olyan időszakok, amikor az egyes tényezők túlsúlya inkább károsan hat a csírázásra. Ilyen például a nyári magasabb hőmérséklet, amely a napsugarak hatásának kitett magvetéseket akár 50-60 fokra is felmelegítheti. Ilyen feltételek között a csírák egyszerűen megfőnek, elpusztulnak. A nyáron melegágyakban csíráztatott állományokat ezért mindenképpen óvni kell a túlmelegedéstől, erre a célra bármilyen takarás, hullámpapír, nádfonat stb. megfelel.

A nyári időszakban a palánták tűzdelése során is számolni kell a magasabb hőmérséklet kedvezőtlen következményeivel, ezért lehetőleg a kis palánták tűzdelését a késő délutáni órákra időzítsük, hogy lehetőleg minimálisra csökkentsük a kis növénykéket ért sokkhatást a vízhiány és a túl magas hőmérséklet miatt.

A nyári kiültetéskor gyakorta fellépő probléma a hervadás és a palántadőlés. A hervadás általában kis légtérű, árnyékolatlan fóliákban lép fel, ezért megfelelő takarással általában megelőzhető. A sikeres nyári kiültetés és a késői palántadőlés elkerülése érdekében

– az ültetés előtt a földlabdákat szívaszuk fel komplex tápoldattal, hogy az eredéshez szükséges nedvességet és a tápszükségletet biztosítsuk a növények számára,

– célszerű a barázdás ültetés, a barázdákat vízzel feltöltve iszapba ültessük a palántákat,

– takarjuk le a tápközeget földnedves talajjal, s csak 3-4 nap múlva öntözzünk, úgy, hogy az öntözővíz lehetőleg ne kerüljön a szárra, illetve a tő közvetlen közelébe. (sz)

Szilvássy László illusztrációs felvételei

A zöldségeskertben

● Az októberi szedésű salátát augusztus közepétől a hónap végéig ültetjük, szabadföldön vagy fűtés nélküli fóliában neveljük. A novemberi szedésre szánt termést szeptemberben is kiültethetjük, ezt főképp fóliában esetenként minimális fűtéssel termelhetjük meg. Az őszi salátahajtás nem kíván különösebb befektetést, a palántákat szabadföldön, tápkocka nélkül is kinevelhetjük, s a fólia alatti hajtás sem igényel általában fűtést.

● A fólia alá ültessük ki az őszi szedésre szánt paprikát és paradicsomot. A tavasszal ültetett hajtott paradicsom általában júliusra leterem, de a paprika, ha folyamatosan gondozzák, egészen a fagyokig kitart, október végéig szedhető. A letermett fólia alatt a természetett növény származadványait viszont mindenképpen szedjük össze, számtalan fertőző betegség terjedését akadályozhatjuk meg ezzel a művelettel. A kórokozókkal fertőzött növényi részeket egyébként már a szedés folyamán is ajánlott eltávolítani az állományból. Most kell elvégezni a talajfertőtlenítést is. A növényvédelmi feladatokat továbbra is az időszerű helyzethez igazodva végezzük, de semmiképpen sem hanyagoljuk el.

● A szabadföldön kordon mellett nevelt paradicsom gyakran szenved zöldségszűnyegben, ami a termésen a kocsány körül sárgás- vagy zöldebbarna íztelen karima formájában jelentkezik. Általában fokozottabb mértékű kálium adagolásával csökkenthető, sőt, meg is szüntethető a betegség. A talaj káliumtartalmától függően 2-3 alkalommal 2-2 dkg 40%-os kálisó vagy 50%-os kén-savas káli kijuttatásával 10 naponként fejtrágyázunk. A hatékonyságot fokozhatjuk, ha az említett tápanyagokat vízoldat formájában juttatjuk ki. A fejtrágyázás és a lombtrágyázás hatékonyságát viszont nem növelhetjük úgy, hogy a javasoltnál magasabb koncentrációjú oldatokat juttatunk ki, mert ez inkább ellenkező hatást vált ki, általában perzselés a végeredménye.

● A konyhakertben a késői káposztafélék utolsó trágyázását végezhetjük el. A nyári fajtáknak ne adjunk túl sok vizet, mert a fejek könnyen megrepednek. Megkezdhetjük a vöröshagyma felszedését, a kiszedés után néhány napig szárítsuk a napon, hogy páncélja megvastagodjon, s így a rátapadt föld is könnyebben lepereg róla. Tárolásra csak egészséges kiválogatott hagymák kerüljenek.

**NETKANÉ
TEXTÍLIE
KOŠICE**

S NAMI PRELETITE KONKURENCIU

FÁTYOLFÓLIA

A növénynek és a termelőnek egyaránt biztonság.

Beszerezhető 1,5-től 16 m-ig terjedő szélességben és igény szerinti hosszúságban — 5,40 Sk/m² + áfa áron!

**040 01 Košice
Staničná 7**

tel.:
055/625 3288
mobil:
0905/625 328

GaP-10/8-9

ENNIVALÓK

A gyümölcsöskertben

● A gyümölcsöskertekben augusztus végére fejezzük be az öntözést, mert az ezután kiadott vízmennyiség hátráltatja a hajtások beérését, s az éretlen hajtások viszont könnyebben elfagynak a tél folyamán.

● Az idős cseresznye- és meggyfákat megújíthatjuk, de az ágak lefűrészelése nyomán keletkezett sebeket mindenképpen zárjuk le sebgyantával vagy olajfestékkel.

● A köszmétebokrok félfás hajtásaiából dugványokat készíthetünk. Ezeket gyökereztetés céljából ültessük jó talajba, gondoskodjunk arról, hogy kellő mennyiségű csapadékot kapjanak, s a gyökeresedést azzal is elősegíthetjük, hogy a dugványok fölé alacsony fóliatakarót húzunk.

● A csemegeszőlőt csak éretten szedjük le, mivel nem utóérő, ha túl korán vesszük le, nem érik be, savanyú marad.

● A szőlő érését segíthetjük, ha a takaró, árnyékoló leveleket leszedjük. Ügyeljünk azonban arra, hogy túl sok levelet ne szedjünk le, mert ez megzavarhatja az asszimilációt. Főleg a sárguló, idős leveleket távolítsuk el a fűtőkről.

● A meleg idő következtében a darazsak és a madarak is szomjaznak, s emiatt előszeretettel keresik fel az érő szőlőt. Készüljünk fel időben az ellenük való védekezésre, mert tetemes kárt okozhatnak. A darazsak ellen üvegcsapdákat állíthatunk. Befőttes üvegekbe szirupos vizet öntünk, majd műanyag fóliával lefedjük a tetejüket, a fedőbe vékony nyílást vágunk, hogy a darazsak hozzáférjenek a csalétekhez, de kibújni már ne tudjanak az üvegből. Ha a méheket meg akarjuk óvni a csapdától, a szirupos lébe tegyünk egy kevés ecetet is, ez elriasztja a hasznos rovarokat a csapdától.

● A hernyókártevők ellen addig védekezhetünk a legsikeresebben, amíg fiatalok. Nem szabad elhanyagolni a szőlőmoly és a bagolylepke hernyói elleni védekezést mert azok rágásnyomain könnyebben behatolnak a károsító baktériumok és vírusok valamint gombás fertőzések.

● A gyümölcstárolókat alaposan takarítsuk ki. Legjobb, ha a falakat évente mésztejjel lemeszeljük, a pince földes talaját is locsoljuk meg ezzel a mészoldattal (esetenként rézgálicot is tehetünk bele), vagy pedig 2-3 cm-es rétegben szórjunk le rá tiszta homokot.

● Az újonnan beszerzett hordóba nem szabad közvetlenül mustot vagy bort tölteni, mert az kellemetlen szagot, faízt kaphat tőle. Öntsünk bele hideg vizet, 3-4 napig tartsuk benne, s legalább egyszer cseréljük ki. Utána forrázzuk ki és 2%-os szódaoldattal majd tiszta vízzel öblítsük ki. (sz)

A szőlő vízszükséglete

A szakirodalom és a vizsgálatok alapján a szőlő zavartalan fejlődéséhez évente 600 –700 mm csapadékra van szükség. Mivel a szőlő gyökerei mélyen helyezkednek el, az időnként fellépő szárazságot a növény eléggé jól eltűri. Ott ahol az éves csapadékmennyiség 450 mm alatt van, a sikeres termesztéshez mesterséges csapadékpótlás szükséges. Főként azokon a helyeken van szükség a csapadékpótló öntözésre, ahol a talajvíz szintje 2 m alatt helyezkedik el.

A szőlő vízfelhasználás szempontjából 1 kg szárazanyag előállításához 300 liter vizet használ fel a tenyészidőben, tehát ebben az időszakban a növénynek 300 mm-t meghaladó csapadékmennyiségre van szüksége.

Mivel a szőlő gyökereinek zöme általában a talajszint 30-50 cm-es rétegében található, egy-egy alkalommal legalább 30-50 mm csapadékot kell kijuttatni. (sz)

PROFI SZÍNVONALÚ FÓLIASZERKEZETEK

Szélesség: 6 m-től
Alapanyag: horganyzott pontosan megmunkált 60 mm átmérőjű acélcsövek

32 ÉV TAPASZTALAT ÉS MINŐSÉG

KÉRJEN RÉSZLETES TÁJÉKOZTATÁST VAGY SZEMÉLYI TANÁCSADÁST!

További kínálatunk: csepegtető öntözés és tartozékai, tavi fóliák, geotextíliák, permetezők

ROBIX
kistraktorok,
rotációs kapák

már 13.990,- Sk-tól
DPH-val
4 HP, 80 cm munkaszélesség,
4 ütemű

PROFI
TÁPANYAG-
ADAGOLÓK

Akció: 16.950,- Sk DPH-val
5,5 HP, 80 cm munkaszélesség, 4 ütemű

AGROFÓLIÁK: Francia hőszigetelő agrofólia

Szlovákiában már 9 éve alkalmazzák 6000,- Sk feletti fóliavásárlás esetén a házhoz szállítás ingyenes UV stabilizált, 5,5 évre, 3-rétegű, min. 200 mikronnál vékonyabb vastagság, 6,5-15 m szélesség.

Élettartam: 7-9 év (a gyakorlatban is) 6 különböző típus antisztatikus hatás, 20 – 45 %-os energiamegtakarítás

MOTOROS HÁTI
PERMETEZŐK
15.470,- Sk DPH-val
(70 cm³, 5 HP, 14 l)

CSEPEGTETŐ
ÖNTÖZÉS ÉS
TARTOZÉKAI

MEGLEVEGŐS
AEROSZOLOS
KÉSZÜLÉKEK
(vegyszeres
növényvédelem)

Sebastian s.r.o.

Piaristická 7, 94901 NITRA
Tel: 037-741 5855,
E-mail: sebastian@stonline.sk
www.sebastian.sk
Fax: 037-741 1017

Nyitva:
Hétfő-péntek 8-16 ó.

RÉSZLET-
FIZETÉSRE
IS

Jövőre kevesebb támogatás?

Az agrártermelők meglepődve tapasztalták, hogy a jövő évi állami költségvetés pénzügyminisztériumi tervezetében egyelőre csak 10 százalékos országos hozzájárulásnak megfelelő összeggel számolnak az uniós forrásokból érkező 30 százalékos agrártámogatásokhoz, miközben a belépés előtt kötött egyezség alapján a 25-30-35%-os elv szellemében a tagországok agrárágazatainak jövőre az említett uniós dotációk mellett 30 százalékos hazai kiegészítésre is lehetőségük és igényük van. A hazai pénzügyi tárca illetékesei azonban egyelőre a húzód meg - ereszd meg elvet alkalmazva próbálnak egyezkedni a szaktárca és az azt támogató érdekvédelmi szervezetek képviselőivel. A 60 százalékos támogatási szintre a hazai termelők versenyképességének fenntartása érdekében szükséges támogatási összeg mintegy 2,7 milliárd koronával növelné a jövő évi büdzsé kiadásait. (sz)

A reform változatai

A Közös Agrárpolitika reformja keretében tervezett változások célja, hogy a támogatások átcsoportosításával egyrészt a termékek és az egész közösség versenyképességét erősítsék, másrészt az egységes standard kifizetési rendszer alapján folyósítandó támogatásokkal megőrizték és fejlesszék az adott vidék, térség arculatát, az ott élők életfeltételeit. Mint ismeretes, a közös agrárpolitika reformjának egyik legfontosabb eleme a termelésre és a termékekre irányuló dotációk mértékének csökkentése és a termeléshez való közvetlen kötődésük felszámolása. A 2007-től várhatóan nálunk is bevezetésre kerülő rendszerben azonban választható elemek is lesznek. Többek között a tagországok az egyes támogatási tételeket újra bizonyos termékekhez termeléséhez köthetik, ez elsősorban a szarvasmarha-tenyésztésre, a sertésenyésztésre és részben a gabonatermesztésre is vonatkozni fog. Az egyes országok saját prioritásai alapján határozhatják meg és alkalmazhatják ennek az ún. modulációnak a feltételeit. (sz)

A Közös Mezőgazdasági Politika reformja

Tavaly júniusban hagyták jóvá az Európai Unió Közös Agrárpolitikájának (CAP) reformját, amely az elkövetkező időszakban jelentős mértékű változásokat hoz majd a közösség agrárpolitikájának elvi és gyakorlati megvalósításában. Már ennek jegyében és szellemében alkalmazták az idén belépett tagországokban az egyszerűsített területalapú kifizetési rendszert (SAPS), amely 2004-2006 közötti időszakban lesz érvényben, majd az átmeneti időszak után 2007-től már nálunk is a CAP reformja által megszabott általános irányelvek és szabályok szerint működik az agrárágazat

Mint ismeretes, a közös agrárpolitika reformjának fő célja, hogy az unió agrárágazatának versenyképességét növelje, hogy támogassa a piacorientált fenntartható fejlődésre berendezkedett ágazati termelést, a vidék fejlesztését, egyszerűsítse a közös agrárpolitika megvalósítását, s mindezek eredményeként magának az EU-nak a versenyképességét és a pozícióját is erősítse a Világkereskedelmi Szervezetben.

A reform egyik legjelentősebb változása az eddigiekkel szemben az, hogy megszünteti a termékközpontú, tehát közvetlenül a termékek előállításához kötött támogatási rendszert, a közvetlen támogatások egy részét a vidékfejlesztés területére irányítja. Ennek keretében legkésőbb 2007-től várhatóan nálunk is bevezetik a farmokra vonatkozó egységes kifizetéseket, amely gyakorlatilag felszámolja, illetve jelentős mértékben korlátozni fogja a termékorientált támogatási rendszert, amelyet az uniót nyomasztó túltermelés okozta problémák egyik okozójának tartanak. Módosításától az említett problémákra is megoldást várnak. A farmokra vonatkozó egységes kifizetési rendszer szabályai értelmében a támogatások meghatározó részét már nem a terményekre vagy adott termelésre folyósítják majd, hanem elsősorban a gazdálkodó egységekhez kötik, így a termelőknek nagyobb választási lehetőségük, de egyúttal azonban nagyobb felelősségük is lesz a versenyképes termékstruktúra meghatározásában.

A reform keretében felszámolásra kerül többek között a rozs intervenciók felvásárlása, megszüntetik a vaj és a szárított tejpor

intervenciók árát, ennek ellensúlyozására közvetlen támogatásokat vezetnek be a tejre és támogatni fogják az energetikai célokra kihasználható növények termesztését, ami jelentős ágazati struktúraváltást is feltételez. A farmokra vonatkozó kifizetési rendszerben a standard séma keretében a termőterületek mintegy 10 százaléknak ugaroltatásával is számolni kell majd.

Az Agrárgazdasági Kutatóintézet számításai szerint a reform által bevezetendő változásokat nálunk elsősorban az állattenyésztési ágazatban fogják érzékelni. A vaj és a tejpor intervenciók árának megszüntetése a tej termelői árának további csökkenését vonja maga után, a 2007-2013 közötti uniós költségvetési időszakban az állattenyésztési termékek termelési értéke feltételezhetően 1,3 - 1,8 milliárd koronával csökkenni fog. A növénytermesztésben egyrészt az ugaroltatásnak is köszönhetően a bruttó termelési érték 3,8-5,4 milliárd koronával lesz majd alacsonyabb. A termelési érték csökkenése ellenére 2010-ig a támogatások folyamatos növekedésére és az ágazati termelésből származó tiszta nyereség emelkedésére is számíthatnak a termőföldön gazdálkodók. Mindezt a támogatások szintjének és a termelés hatékonyságának növelésével valamint az ágazatban dolgozók számának csökkenésével tudják majd elérni.

Az említett változásokból legtöbb előnyre a számítások szerint elsősorban az élelmiszeripari ágazat számíthat. Az alacsonyabb termelői árak révén javul termékeinek versenyképessége, eladhatósága, ennek következtében a fogyasztói árak növekedésére is mérséklő hatással lesz.

Ismeretes, hogy az újonnan belépő országok agrárágazatainak támogatása a 2004-2006 közötti átmeneti időszakban a 25-30-35%-os uniós támogatási szint elvének jegyében valósul meg. A szakemberek azt feltételezik, hogy a közös agrárpolitika reformjának érvényesítésével az újonnan belépett országok a tervezettől akár három évvel korábban is eljuthatunk az eredeti tagállamok (EU-15) támogatási szintjére, ehhez azonban az kell, hogy legalább 25 %-os kiegészítő nemzeti támogatási forrás is a rendelkezésükre álljon. (sz)

Újra napirenden a szövetkezeti vagyonrészjegyek

A mezőgazdasági szövetkezetek több mint tíz évvel ezelőtt lezajlott transzformációja eredményeként az átalakult mezőgazdasági szövetkezetekben ugyan a törvény által előírt módon kiszámították az egyes tulajdonosokra jutó vagyonértéket, a kiszámított, de rendezetlen vagyonérték fejében azonban már nem mindennél adtak ki szövetkezeti vagyonrészjegyeket a tulajdonosoknak, illetve ezeket az értékpapírnak minősített vagyonrészjegyeket nem jegyeztették be az értékpapírközpont nyilvántartásába. Ezt a törvény által megszabott lehetőséget mintegy háromszáz átalakult szövetkezet máig nem használta ki. Közülük mintegy kétszáz már felszámolás alatt van, vagy végleg tönkrement, de a fennmaradó mintegy száz életképes gazdálkodó szervezet számára a szaktárca vezetése lehetővé kívánja tenni, hogy meghatározott időn belül ezt újra megtehesse. A másik gondot ezen a területen az okozta, hogy egy 1997-es Alkotmánybírósági döntés elvi következményei miatt a szövetkezeti vagyonrészek tulajdonosai nem érvényesíthették kiszámított vagyonértéküket közvetlen követelésként a szövetkezettel szemben.

A földművelésügyi minisztérium az 1992-ből származó idevonatkozó törvényrendelet tervezett módosítása révén azt kívánja elérni, hogy azok az életképes mezőgazdasági szövetkezetek, amelyek eddig valamilyen okból nem adták ki a vagyonrészjegyeket értékpapír formájában, hogy ezt a módosítás érvénybe lépésétől számított öt-hat hónapon belül újra megtehessek. Ha ezt a megszabott határidőn belül nem végzik el, a tervezett módosítás értelmében az ilyen fedezetlen vagyonérték tulajdonosai a bírósághoz fordulhatnak jogaik érvényesítéséért, ugyanis az értékpapírral nem fedezett vagyonrészek törvény által meghatározott módon közvetlenül vagyonkövetelésként (tartozásként) érvényesíthetők lesznek a bíróságon. A tulajdonosoknak ilyen formában joguk lesz arra is, hogy felszámolóbiztos kijelölését kérik az adott szövetkezet ellen, s maguk dönthetik el, hogy a felszámolóbiztos által közöttük felosztott szövetkezeti vagyonnal mit tesznek, önállóan gazdálkodnak, vagy új vállalkozói egységet hoznak-e létre. (sz)

Megszűnik a kötelező kamarai tagság

A kormány által nemrégiben elfogadott törvényjavaslat szerint az év végére várhatóan megszűnik a mezőgazdasági és élelmiszeripari termelők számára törvény által előírt kötelező tagság a Szlovák Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kamarában és az Erdészeti Kamarában. A tervezett módosítás elfogadása után már csak önkéntes tagjai lehetnek az agrár-érdekvédelmi szervezetnek. Ezzel várhatóan a kötelező tagviszonyból eredő kötelezettségek is megszűnnek. (sz)

A repce folyékony üzemanyag előállítására is felhasználható. (Szilvássy László felvétele)

Energiahordozó növények

A Földön egy év alatt kitermelődő energetikai célokra felhasználható biomassza energetikai potenciálja csaknem tízszerese a világ kőolaj- és földgáztermelése által erre a célra felhasználható értéknek. A kijelölt egyezmény aláírásával az Európai Unió tagországaiban célkitűzésként fogalmazták meg azt a követelményt, hogy 2010-ig kialakítják a feltételeket ahhoz, hogy a megújuló energiaforrásokból származó energiafelhasználás lehetőségei elérjék a 12 %-ot. Erre mi is kötelezettséget vállaltunk, miközben jelenleg ez a részesedés nálunk csupán 1,7 százalék. A növényi alapanyagú biomassza energiatermelésre való felhasználása egyik fontos eleme a megújuló energiaforrásoknak. Az eddigi tapasztalatok és ismeretek szerint a mezőgazdasági termények közül a

különböző növények szárából és számaradványaiából, a fás növények nyesedékéből égetéssel nyerhető energia, az állati ürületek és a zöld növényi részek biogázá váló átalakítása révén, illetve egyes konkrét termékekből, például a repceből folyékony üzemanyag előállításával szintén jelentős üzemanyagforrásokhoz lehet jutni. A számítások szerint egy hektáron 15-20 tonna szárazanyagtartalmú zöldtömeg termelhető, amely többek között a biogáz előállítására is alkalmas. 1 kg zöldtömegből ugyanakkor 1,2 kW elektromos energia állítható elő. Egyes vélemények szerint a jövőben az energetikai célú biomassza termelésének a mezőgazdasági termelés tervezett szerkezetváltásában meghatározó szerepe lehet. (sz)

Szilvássy László illusztrációs felvételei

Új fajták immár a közös fajtajegyzékből

Az előző évekhez hasonlóan idén is júliusban tartották meg Érsekújvárott a Központi Mezőgazdasági Ellenőrző és Minősítő Intézet (ÚKSÚP) itteni kísérleti telepén a hagyományos Nyitott ajtók napja rendezvényt, amelynek keretében az intézetben ellenőrzött és vizsgált új zöldségfajtákkal, valamint az időszerű növényvédelmi feladatokkal és teendőkkel is megismerkedhettek a látogatók.

A szakmai napra ellátogató mintegy félszáz érdeklődőt Bohumil Krajmer, az intézet vezetője tájékoztatta az itt végzett tevékenységről. Mint ismeretes, ezen a 11,5 hektáros telepen zajlanak az állami fajtaminősítő vizsgálatok a megszabott zöldségfajták számára. A kísérleti állomáson végzik a hagymafajták, a tavaszi káposzta, a póréhagyma, a petrezselyem, a paradicsom és az üvegházi uborkafajták minősítését, emellett a KMEMI vetőmag- és ültetőanyag osztálya számára vegetációs méréseket is végeznek a káposzta, a karfiol, a kelkáposzta paradicsom, petrezselyem, póréhagyma és hagymafajtákról, a növényvédő szerek regisztrációs osz-

A látogatók érdeklődéssel szemlélték az egyes új fajtákat.

tálya számára pedig a csemegeuborkában az uborkavész elleni gombaölőszereket, valamint a paradicsomban és a hajtatott paprikában alkalmazható rovarölőszereket tesztelik.

Takács Miklós, a Szlovákiai Zöldségtermelők Uniójának elnöke rövid ismertetőjében újra felvetette a termelői-értékesítő társulások létrehozásának kérdését. Véleménye szerint ezen a területen nálunk még mindig nagyon a kezdeteknél tartunk. Szinte érthetetlen a termelők húzódozása a közös értékesítő szervezet megalakításától, miközben a külföldi tapasztalatok azt bizonyítják, hogy az áruházi láncok és üzletek által kikényszerített árháborút a 15-20 fajta zöldséget termelő kistermelők nem fogják túlélni. Ma már egyértelmű tapasztalatok szólnak amellett, hogy egy termelő maximálisan 2-3 terméket előállítva, intenzív módszereket alkalmazva és társulásokba tömörülve képes csak állni a piaci verseny kihívásait. A hazai zöldségtermesztés távlatai sem túl rózsásak, annak ellenére, hogy a termelők nálunk is vannak olyan felkészültek és dolgozók, mint Hollandiában, a szervezeti formák és az árverseny miatt a kisebb területen gazdálkodóknak nagy nehézségekkel kell számolniuk.

Az Európai Unióba való belépésünket követően a fajták nyilvántartásában és ellenőrzésében már az uniós előírások érvényesülnek. Ing. Beňovská, a KMEMI ellenőrzési és minősítési osztályának munkatársa elsősorban a közös nyilvántartásból adódó feladatokat és lehetőségeket emelte ki. Szlovákiában eddig hivatalosan

csak a nálunk bejegyzett és engedélyezett fajtákat lehetett forgalmazni, ma már, a közös katalógusban szereplő összes fajta nálunk is szabadon forgalmazható. Amint elhangzott, ez a közös katalógus, amely a szántóföldi növényekre és a zöldségfélékre vonatkozó két különálló részre oszlik, az interneten is megtalálható.

A fajtákról és a vetőmagokról szóló törvény tervezett módosítása több változást is kilátásba helyez. Többek között megszűnik a külföldi vetőma-

got forgalmazó cégek számára az a kötelesség, hogy az itteni értékesítésre szlovákiai képviselőjük legyen. Az egyes fajták nyilvántartási időtartama 10 évre változik. A hazai fajtaminősítő kísérletek eredményei alapján a fajtajegyzékbe idén besorolt új fajták már a közös katalógusba is bekerülnek.

A növény-egészségügyi szabályozásban szintén komoly változások történtek. Stanislav Barok külön kiemelte a károkozók behurcolásának és elterjedésének megakadályozását szabályozó 75/2004 sz. rendeletet, amely több változást is tartalmaz. Az EU-ba való belépést követően már nem tartják nyilván a közösségen belül kereskedő egykori exportőröket, a nyilvántartási kötelezettség viszont érvényes a közös raktárakra és elosztó raktárakra is, úgyszintén regisztrációs kötelezettsége van a fa alapanyagú csomagolóanyagok előállítóinak. A nyilvántartási kötelezettség egyes termesztésre szánt növényfajták palántáinak termelőire is vonatkozik. Elsősorban azokra, akik palántáról vagy más szaporítóanyagról termesztik az alábbi zöldségféléket: zeller, káposzta, uborka, saláta és spenót, paradicsom és tojásgyümölcs. Ezeknek a termesztői nyilvántartásra kötelezettek, termékeiket növényútlevéllel kell ellátniuk abban az esetben, ha a palántákat olyan személyeknek adják el, akik hivatásszerűen foglalkoznak a növénytermesztéssel. A nyilvántartásba vételt a KMEMI

Ing. Beňovská (balról) a közös fajtajegyzék elemeit ismerteti, mellette Bohumil Krajmer, Takács Miklós és Tatiana Kormanová (Szilvássy László felvételei)

központilag előírt nyomtatványokon végzi.

A vetőmagokhoz csatolt növényútlevellel kapcsolatban elmondta, a kiskereskedelmi forgalomba adott csomagolásokhoz nem kérnek növényútlevelet, erre az EU-ban sincs előírás. A növényútlevellek kiadásának menetét szintén előírás szabályozza, ennek értelmében a termék előállítója kérheti a növény-egészségügyi hatóságtól a növényútlevél kiadásának engedélyezését, ezt a járási növény-egészségügyi ellenőr által elvégzett ellenőrzés alapján adják majd ki.

A növényállományokat károsító vírusos, gombás és baktériumos fertőzések okozta veszélyes betegségek jellemző tüneteit ismertették Tatiana Kormanová vezetésével a KMEMI nö-

vényvédelmi osztályának munkatársai. Többek között fényképekkel gazdagon illusztrált ismetetőt láthattak és hallhattak az érdeklődők a fitoplazmatikus betegségekről a burgonya stolburvírus okozta megbetegedéséről, az alternáriás levélfoltosságról, a szeptoriózisról, a fuzáriumos rothadásról, a hagymavészről, a fehérpenészes fertőzésről stb. Amint elhangzott a károkozók sokszínűsége miatt csak a tünetegyüttesek alapos elemzése után lehet egyértelműen diagnosztizálni az adott betegséget az állományban. Erre szolgálnak a KMEMI illetékes laboratóriumai, ahol a szükséges elemzéseket és vizsgálatokat elvégzik, s a lehetséges védekezési és kezelési módokat felállítják.

(szl)

OBTULOWICZ s.r.o.,

- a megrendelt árut ingyenesen házhoz szállítjuk egész Szlovákia területén!
- a színes változatú katalógust kérjék a 0905 524 191 tel. számon - ingyenes!
- kis agrárgépek árusítása, és szervizelése
- pótalkatrészek árusítása

OBTULOWICZ s.r.o.
ul. Kukučínova 204
027 43 Nižná

mobil: 0905 524 191, 0903 503 245, tel.:043/532 08 31 tel./fax.:043/532 08 32
internet: www.mojweb.sk/obtulowicz, e-mail: obtulowicz@stonline.sk

Bemutatókert zöldségtermesztőknek

A realitások talaján

A szabadföldön kiültetett paprika szintén megsínylette a rapszodikus időjárás viszontagságait.

„Az előző évek tapasztalatai alapján a palántázást követő forróságot elkerülendő idén a paprika ültetését két héttel előbbre hoztuk, de sajnos, az időjárás alakulása keresztülhúzta a számításainkat. A termesztek tudják, hogy ha a paprika kiültetés után nem kap éjszaka legalább 12 °C fokot, gyakorlatilag nem indul meg a gyökeresedése, a virágok lehullanak, vagy megkötődik az első ágvillaiban és a fajtára nem jellemző alakú és méretű termést nevel, s tovább lassítja a növény amúgy is akadózó fejlődését. Az ültetés utáni első két hétben nálunk a hajnali hőmérséklet nem érte el a 10 °C fokot sem, s ez bizony meglátszott a növényeken”, hangsúlyozta Patasi Oszkár a nagymegyeri Agrohobby szakmai vezetője, aki három évvel ezelőtt fűtetlen fóliában és a mellette levő parcellán elsősorban az általuk forgalmazott magyarországi zöldségfajták gyakorlati bemutatására alakított ki egy bemutató kertet a cég telephelyét övező udvarban. Nevezhetnénk mintakertnek is, Patasi Oszkár azonban azt vallja, ezt a telepet azért hozták létre, hogy kereskedelmi partnereik, hobbi és profi kertészek, a saját szemükkel győződhesse meg az adott fajták reális tulajdonságairól, természetességéről, valódi teljesítőképességükről adott körülmények között, ugyanakkor számukra is fontos, hogy az újdonságokról előbb kapjanak pontos információkat, mielőtt azok a köztermesztésbe kerülnének. Minden bizonnyal sokkal mutatósabb lenne egy tökéletesen klimatizált számítógéppel vezérelt mintacsarnokot létrehozni, s ebben prezentálni az egyes fajtákat, a nekik leginkább megfelelő mesterséges feltételek között, viszont a termelők zöme, vagy inkább csaknem mindegyikük nem ilyen feltételek között termeszti a növényeket, hanem többnyire saját maga alkotta fóliaházban vagy üvegházban, ahol közel sem a legoptimálisabb feltételeket tudja biztosítani a növények számára. De a hatékony fejlődéséhez szükséges feltételek szolid körülmények között is teljesíthetők.

A nagymegyeri Agrohobby bemutatótelepén éppen ezért választották ezt az egyszerűbb, de a tényleges helyzetet jobban tükröző megoldást, hogy ne a tökéletes mintakert, hanem a gyakorlati példa, a reális feltételek közötti érvényesülés kerüljön az előtérbe és az érdeklődők figyelmének középpontjába. A lehetőségek határain belül az általuk nagyobb mennyiségben forgalmazott termékcsoportok közül a paprika-, az uborka-, a csemegekukorica- és a burgonyafajtákat felvonultató ültetvényen természetesen részletesen jegyzik és nyilvántartják az egyes fajták adatait és teljesítményét az

adott feltételek között, valamint az alkalmazott termesztési technológia egyes elemeit (növényvédelem, tápoldatozás, stb.). Ezáltal az ültetvény kontrollként is működik, egyrészt a nemesítők számára, másrészt az esetleges reklamációk esetére is, hiszen ha itt az adott fajta jól teljesít, a termelőnél vélhetően valamilyen hiányosság (tápanyag-ellátási vagy növényvédelmi) okozhatja a problémát, amelyre közösen próbálnak meg megoldást találni.

Nos, a paprikához visszatérve egyértelműen látható volt, állítja Patasi Oszkár, hogy a növények az ültetés utáni időszakban megfáztak, nem alakult ki megfelelő gyökértömeg, az állomány csak sínylődött. Főleg a korai és generatív típusú hibridek szenvedtek, a hajtásvégek sárgák voltak, szinte olyan tüneteket mutattak, mintha tápanyaghiányuk lenne, pedig a tápanyagpótlást itt rendszeresen és módszeres alappossággal elvégezzük. A hideg hajnalok elmúltával a növények rohamos fejlődésnek indultak, szinte kivirultak, az egész állomány állapota nagyon sokat javult, a június 20-án végzett első szedés, illetve az ezt követő hetente végzett sze-dek eredményei biztatóak.

A fóliasátorban összesen 36 paprikafajta tekinthető meg, ezek mind magyarországi nemesítésből származnak. A Promontor, Orava, Teleki, Nógrád, Mór stb. fajták azt mutatják, hogy kellő odafigyeléssel és gondossággal még mostoha időjárási körülmények között, akár hideghajtatásban is megfelelő hozamok és kiváló minőség érhető el.

A szabadföldön kiültetett paprika szintén megsínylette a rapszodikus időjárás viszontagságait, két hete még úgy tűnt, jobb lenne, ha kikapálnák az egészet. Mostanra azért úgy-ahogy magukhoz tértek a palánták, az első kötések már megvannak, a hideg idő miatt azonban még kissé gyengébb a növények lombozata. Csendes, jó meleg időre lenne szükség, mert a paprika melegkedvelő lévén nem szereti a szeles, huzatos időjárását.

A hűvös, csapadékos idő, ami a melegkedvelő növények számára hátrányként jelentkezett, a burgonya számára szinte ideális feltételeket nyújtott a fejlődéshez. A csemegekukoricából bemutatott fajtaválaszték két nagy csoportra osztható, az egyik az inkább háztáji termesztésre ajánlott fajtacsoport, a másik piaci értékesítésre, illetve konzervipari és hűtőházi felhasználásra szánt édesebb desszert típusú csemegekukorica, amely a szedés után több napig is megőrzi kellemes ízét.

A szabadföldi csemegeuborkából kiváló peronoszpóra-ellenálló fajták találhatóak a bemutatókertben, hálós támrendszeren vezetve az állomány már most szép egységes képet mutat. A telepítést egy szálon vezetik (főszár plusz egy levélhórnáljban meghagyott kötéssel).

Patasi Oszkár szerint kellő odafigyeléssel megfelelő hozamok és minőség érhető el.

A szabadföldi csemegeuborkából kiváló peronoszpóra-ellenálló fajták találhatóak a bemutatókertben (Szilvássy László fekvételei)

A megelőzésen a hangsúly

Az idén már eddig is számtalan probléma akadt a növényvédelem területén. A fóliasátorban a vírusos megbetegedések, szabadföldön a vírusos és baktériumos fertőzések mellett az állati kártevők is károsították az állományt. Az állati kártevők irtásában már hatékony módszerek vannak, de a vírusos fertőzések ma még nem gyógyíthatók, a vírusokat terjesztő szívó kártevők (tetvek, tripszek, atkák) elleni rendszeres védekezéssel azonban sokat segíthetünk. A baktériumok okozta fertőzéseknek is csak rendszeres megelőző kezelésekkel lehet gátat szabni. Mindkét betegségcsoport ellen igazi megoldást az ellenálló fajták kinemesítése hozhat, de ezen a téren még nagyon sok munka vár a kutatókra. A csemegekukoricát a címerhányás időszakában például ellepték a levéltetvek, tőlük csak intenzív védekezés árán tudtak szabadulni. A burgonyabogár idei kártétele viszont nem volt túlságosan nagy. A burgonyavész ellen háromszori permetezéssel védekeztek, s eddig sikerült tünetmentesen tartaniuk az állományt.

A köztermesztésben a beteg egyedeket maradéktalanul el kell távolítani a kór továbbterjedésének megakadályozása érdekében, Patasi Oszkár azonban úgy véli, itt a hibás, beteg növényt is meg kell hagyni az állományban, hogy a nemesítője és az ide látogató érdeklődők is láthassák, milyen tünetekkel, milyen kórképpel találkozik a termelő, egy-egy betegség során. Ilyen esetekben azonban az okokat is megkeresik, s a termelőnek megpróbálják elmagyarázni, mi okozta a tüneteket, mit kéne tenni annak érdekében, hogy jövőre már ne következzen be a baj.

A paprikatermesztésnek is, akárcsak a zöldségtermesztés többi ágazatának számtalan szakmai fogása van, amelyek a növény élettani feltételeinek kielégítésére irányulnak. Ide is hoznak beteg növényt, termést, vagy levelet azzal, hogy tanácsot kérjenek, mi lehet a baj. Az emberek a gyors és radikális megoldásokat szeretik, azt várják, hogy kapjanak egy csodaszert, amivel ha bepermetezik vagy beöntözik a növényt, a tünetek azonnal, vagy legalább pár napon belül elmúlnak. Sajnos, ilyen csodaszerek nincsenek, a kialakult betegségeknek mindig ok-okozati összefüggései vannak az alkalmazott termesztéstechnológiával, az adott fajta igényeivel, állítja Patasi Oszkár. Véleménye szerint jobb lenne, ha a termelő még a termesztés megkezdése előtt eljönne például tájékozódni arról, mit kéne tenni annak érdekében, hogy egy adott fajta termesztésben lehetőleg minimális gondokkal tudjon eredményt produkálni. Ha például az adott területen vagy termesztőközegben több éve termeli ugyanazt a növényfajt, akkor ott ajánlatos inkább más zöldségfajra áttérni, vagy teljes talajfertőtlenítést végezni. Ezt a nyárvégen célszerű elvégezni, a talajt le kell takarni, utána tökéletesen ki kell szellőztetni. A termelők például gyakran elkövetik azt a hibát, hogy ősszel, mikor csökken a termék ára, a fóliában elhanyagolják a növényzetet, majd a gondozatlan, esetenként fertőzött növényi maradványokat később távolítják el, ezáltal nagymértékben veszélyeztetik a jövő évi termesztést. Ugyanilyen fontos a talajelemzést elvégeztetni. Az érte kifizetett pénzösszeg már a tápanyag-adagolás pontossága révén megtérül.

Gyakori gond az is, hogy a termelők saját maguk által főtt magból próbálnak a következő évben palántát nevelni. Ez egyrészt a hibrid fajtáknál kevert állományhoz vezethet, másrészt nagy a veszélye, hogy a vírussal fertőzött magból teljesen fertőzött állomány fog fejlődni. A tasakos certifikált mag ugyan pénzbe kerül, de legalább fertőzésmentes alapanyagot biztosít, s alapja a megfelelő palántanevelésnek, amelyre szintén gondosan ügyelni kell, hogy a növényeken ne szaporodjanak el a szivogató kártevők, s ne vírusfertőzött palánta kerüljön a termőhelyre. Sokan azt gondolják, ha az ajánlott állománysűrűséget megnövelik vagy megduplázzák, a termésmennyiségek is megkétszereződnek. Ez nagy hiba, hiszen a sűrű állomány számtalan betegségnek a melegágya, a termesztéstechnológiában elkövetett hibák pedig megsokszorozzák a betegségek kialakulásának esélyeit.

Természetesen a kidolgozott termesztéstechnológiai utasítások csak keretet képeznek az egyes fajták termesztéséhez. Nem lehet előre kidolgozott utasítások alapján ellátni a növény igényeit, figyelni, elemezni kell a fejlődését, s a helyzet-hez igazodva módosítani az egyes lépéseken, állítja Patasi Oszkár. Ez egy játék, főleg a szabadföldi termesztésben, ahol a „lehet és a szükséges” változatainak figyelembe vételével kell meghatározni a követendő eljárást.

Mindent egybevetve, aki a jövőt tervezi, annak már ilyenkor nyáron tájékozódnia kell a lehetőségekről, a fajtaválasztékról és a hozzájuk tartozó termesztéstechnológiáról. Az Agrohobby bemutató kertjében a valóságban láthatók az egyes fajták, fejlődés közben élőben szemlélhető meg a növény, megvitathatók a termesztéstechnológiai eljárások, tápanyag-ellátási elvek, szemléletek. A cégvezető szerint a hét minden munkanapján munkatársaival együtt szívesen látják mindazokat az érdeklődőket, akik elsősorban a paprikatermesztésben, de a többi zöldségfajta termesztésében is szakmai információkra, tanácsra, megoldási javaslatokra várnak.

(tszl)

AGROHOBBY

Veľkoobchod a maloobchod záhradkárských potrieb | Kertészeti kellékek és eszközök nagy- és kiskereskedése

Látogassa meg bemutató kertünket, ahol a legújabb és bevált

- hajtási és szabadföldi paprika-,
- csemegeuborka-,
- csemegekukorica-
- és burgonyafajták

széles választékával ismerkedhet meg konkrét termesztési feltételek között.

Munkatársaink tanácsaikkal és szakmai információkkal a hét minden munkanapján szívesen állnak az érdeklődő termelők rendelkezésére.

Látogasson meg bennünket az idej Agrokomplesz mezőgazdasági kiállításon az L1-es kísérleti parcellákon, ahol szintén megismerkedhet a fajtakinálatunk széles választékával.

AGROHOBBY

Želiarska 472/20, 932 01 Veľký Meder
Tel.: 031/555 3978, tel./fax: 031/555 3692
e-mail: agrohobby@stonline.sk

GaP-37/8-9

HORTUS HUNGARICUS 2004

Nemzetközi Kertészeti Kiállítás és Vásár

Szigetszentmiklós 2004. szeptember 24-26.

Az idén tizenegyedik alkalommal rendezik meg a **HORTUS HUNGARICUS** (HOHU – Magyar Kert) Nemzetközi Szakkiállítást és Vásárt. A kiállítás ma már Közép-Kellet-Európa egyik legrangosabb kertészeti bemutatója, melynek a **Flora Hungária** Nagybani Virágcsarnok ad otthont Szigetszentmiklóson. A kiállítás **rendezője a Magyar Kertészeti Tanács, társrendező a Flora Hungária Kft, a szervezője pedig az Ex Horto Kiállításszervező Kft.**

Bemutatásra kerülő termékek:

Vágott virág és cserepes növények, szárazvirág, faiskola, gyógy- és fűszernövény, táj- és kertépítészeti, friss és feldolgozott gyümölcs, friss és feldolgozott zöldség, szaporítóanyag, műtrágya, növényvédőszer, termesztőközegek, tápanyag-utánpótlás, kertészeti berendezések, gépek, kertészeti technika, csomagolóanyag,

kertészeti kellékek, kerámia, kaspó. Az Európai Unióhoz történt csatlakozás után a kertészeti ágazat helyzete speciális. E speciális gazdasági lehetőségeket az adja, hogy a kertészeti termékek piaca kevésbé szabályozott, mert ezen termékek kereskedelme nincs kvóták - korlátok közé szorítva. Az uniós piacsabályozási rendeletek szigorú minőségi követelményeket szabnak, melyekhez a piaci versenyben megfelelő árral és minőséggel kell alkalmazkodni, így a termékek piaca növelhető. A Hortus Hungaricus kiváló lehetőséget biztosít arra, hogy a térség kertészeti termeszői és forgalmazói bemutassák a hazai és az uniós piacokra szánt termékeiket, illetve tájékozódjanak a piaci verseny, a kereslet és a kínálat alakulásáról.

A kiállításra 2004.július 15-ig a jelentkezők mintegy 3.500 m² ntto eladott területtel már megtöltötték a kiállítási csarnokokat. A kiállítók mintegy 80%-a évről évre visszatérően

mutatja be termékeit. A **kiállítás és vásár** elsősorban természetesen a magyar kertészeti cégek és termelők segerszemléje, melyen a dísznövénytermesztés, a zöldség, a gyümölcs, a gyógynövény és a szőlő-bor ágazat termékei is láthatók. A legnagyobb területet a dísznövények foglalják el (vágott virág, cserepes dísznövények, száraz virágok, park- és kertépítészeti, díszfaiskola, stb.), de jelentős a zöldség és gyümölcs ágazat megjelenése is. A kiállításon egyre nagyobb hangsúlyt kap a kertészeti technika és a háttérpiac – az üvegházak, fóliák, öntözőberendezések, csomagológépek, termesztő közegek – melyek nélkül a korszerű kertészet elképzelhetetlen.

A hazai kiállítók mellett egyre bővül a külföldi cégek részvétele is, melyek gazdag növényanyaggal és fejlett kertészeti technikával, technológiával mutatkoznak be. Ebben az évben a külföldiek 560 m²-en, a kiállítási terület 16 %-át foglalják el. Az

Hirdessen nálunk!

2004-ben a következő hirdetési feltételek alapján szólíthatja meg üzleti partnereit

● Szabványméretek:

1/1 oldal A/4 (175x265 mm)	20.000,- Sk
1/2 oldal	10.000,- Sk
1/4 oldal	5.000,- Sk

● Nem szabványos méretek:

(hasábszélesség szerint)		
1 hasáb (55 mm)	26,- Sk x	a hirdetés magassága mm-ben
2 hasáb (85 mm)	52,- Sk x	a hirdetés magassága mm-ben
3 hasáb (175 mm)	78,- Sk x	a hirdetés magassága mm-ben

1 cm ²	44,- Sk
Hirdetés a címlapon	30.000,- Sk
Hirdetés a belső borítólapon	22.000,- Sk
Hirdetés a hátsó borítólapon	25.000,- Sk

● Árkedvezmények:

3-szori közlés esetén	5 %
4 vagy többszöri közlés esetén	10%

● Apróhirdetések:

1 szó	9,- Sk
-------	--------

Az árak adó nélkül értendők.

Tájékoztató a 02-4525 9967-es telefonszámon.

SZELLŐZÉSTECHNIKA

Tervezés – Tanácsadás – Kivitelezés – Kereskedelem

VENTILÁTOROK
43.000,-/db

AUTOMATA LEGMENNYISÉG SZABÁLYOZÓ

KOMPUTERES VENTILÁTOR VEZÉRLŐK

HŰTŐPANEL

LEVEGŐTŰRŐK

GSM ALARM

VAGYONSVÉDELMEK
KÜLSŐ OBJEKTUMOK
TECHNOLÓGIAI BIZTONSÁG

FÉNYCSAPDA

JOKONEL Kft.

HU-2851 Környe

Ady Endre u. 3. Tel./fax: 36-34/473-363

e-mail: jokonel@externet.hu

INDEGA/Németország 140 m²-en, VLAM/Belgium 120 m²-en, Flormart, San Remo Virágpiac/Olaszország 170 m²-en, JEDCO/Jordánia 46 m²-en közösségi standjaikon mutatják be kertészeti kínálatukat. Szlovákiából ezévből visszatérő kiállítónk a Krak-Kurek Ondrej cég, amely virágkötészeti kiegészítővel, gyertyákkal vesz részt a seregszemlén.

A Hortus Hungaricus azonban nemcsak a szakemberek, hanem a nagyközönség számára is élménydús esemény. A virág és dísznövény standokon több tízezer szál és több ezer fajta dísznövény pompás látványában gyönyörködhetnek a látogatók. Ezenkívül a szabadtéri és beltéri vásáron a látogatók a virágokat és dísznövényeket, továbbá minden olyan kertészeti eszközt és berendezést meg is tudnak vásárolni, amelyek kertjük, lakásuk vagy a környezetük szépítését és gazdagodását szolgálja.

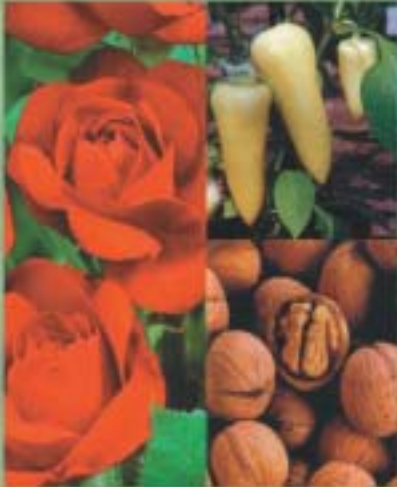

A kiállítás rendezvényszínpadján a virágkötészeti bemutatókon számtalan ötlettel gazdagodhatnak otthonaik szépítéséhez, virágkultúrájuk színvonalának emeléséhez. Az egészséges táplálkozást népszerűsítő „Az egyen zöldséget-gyümölcsöt naponta 3x 3 félét az egészségéért” program keretén belül a látogatók megismerkedhetnek különböző zöldség- és gyü-

mölcsfélék felhasználásával, tanácsokat kaphatnak azok elkészítéséhez, az egészséges táplálkozás elősegítéséhez.

A közönségnapok idején INGYENES VIRÁGJÁRAT felirattal folyamatosan ingyenes buszok közlekednek a Budapest XI. ker. Móricz Zsigmond körtér közlekedési csomópont és a kiállítás helyszíne között. (pr-x)

NEMZETKÖZI KERTÉSZETI SZAKKIÁLLÍTÁS ÉS VÁSÁR

hortus hungaricus 2004

2004. SZEPTEMBER 24-26.

HELYSZÍN:
FLORA HUNGARIA NAGYBANI VIRÁGPIAC SZIGETSZENTMIKLÓS

KÖZÉP-EURÓPA LEGNAGYOBB KERTÉSZETI SZAKKIÁLLÍTÁSA, NEMZETKÖZI SZAKEMBER TALÁLKOZÓJA

SZAKMAI NAPOK:
szeptember 24. péntek 09-18 h
szeptember 25. szombat 09-14 h

KÖZÖNSÉGNAPOK:
szeptember 25. szombat 14-21 h
szeptember 26. vasárnap 09-18 h

SZOMBAT-VASÁRNAP VIRÁG, NÖVÉNY ÉS KERTÉSZETI FELSZERELÉSEK VÁSÁRA VIRÁGKÖTÉSZETI BEMUTATÓK,

BELÉPŐJEGY
szakmai napokon: 1500,- Ft
közönségnapokon: felnőtt 1000,- Ft, nyugd., diák 500,- Ft

Gépkocsiknak és autóbuszoknak ingyenes a parkolás.

információ: Ex Horto Kft tel: +36-24 445-445 www.hortushungaricus.info.hu e-mail: exhorto@invitel.hu

Az érett dinnye titkai

A görögdinnye termesztése során a legnagyobb gyakorlatot az érés jeleinek nagy biztonsággal való megállapítása igényli. Nehezíti a döntést, hogy e faj érésének jelei nem annyira egységesek és egyértelműek, mint a sárgadinnyéé, és nincs utóérés. A korán leszedett görögdinnye színtelen és íztelen marad, a túlérrett dinnye viszont üdítő ízéből, zamatából veszít. A görögdinnye a virágzástól számítva 30-50 nap múlva kezd érni. Fő érési idenye, palántáról természetve július vége, augusztus, helyre vetve augusztus, szeptember.

A termesztők az érés egy-egy jele alapján határozzák meg a szedés idejét.

Az érés jelei:

- kopogtatásra mélyebb, kongó hangot ad;
- héjszíne sötétebb, fényesebb lesz;
- a hasi, talajjal érintkező részén érett sárgás szín jelenik meg;
- az érett dinnyén a hajnali harmatlecsapódás nagyobb;

- a termés melletti kacs elszárad;
- a nővirág kötődésétől eltelt 30-35 nap (szabadföldi viszonyok között);
- felemelt és tenyerünkbe helyezett dinnyét a kés nyelével megkopogtatva érezzük a "rengést".

Az érés jele továbbá, hogy a már levágott termés kocsányán a friss vágási felületen vörösesbarna nedv szivárog ki. Erről azonban csak utólag győződhetünk meg, s ha az eredmény negatív, elveszett a levágott termés.

A termesztők egy része egyszerű eljárással, a közel egy időben kötött termések megjelölésével (számmal, csíkkal) azonosítja az érett dinnyeket, határozza meg a szedés sorrendjét. Ha az egy időben kötött, azonos bélyeggel ellátott termést a fenti érésjelek alapján ellenőrzi – s az megfelelő

–, lehet szedni a görögdinnyét. Így kevés próbával, minimális többletmunkával nagy biztonságot érhetünk el.

Szedés

A görögdinnyét teljes érettségében, lehetőleg a kora reggeli órákban szedjük. A termést késsel vágjuk le a hajtásról, s 3-5 cm-es kocsányrészt hagyjunk rajta.

A leszedett dinnyét értékesítésig, illetve fogyasztásig hűvös helyen tároljuk. A termések 3-10 °C közötti hőmérsékleten, 10-15 napig biztonsággal tárolhatók. Megfelelő tárolótér hiányában a szabadföldön rakjuk kupacokba a dinnyét, takarjuk, így a tűző nap hevétől megóvhatjuk azokat. A felmelegedett dinnye ugyanis szállítás közben könnyen romlik.

Felhívjuk a figyelmet az érés gyorsító eljárások hibáira. Közismert, hogy hűvös, nedves időjárás esetén a görögdinnye nehezebben ér, színe halványabb, héja vastagabb, íze üresebb lesz. A türelmetlen természetűekben az esetben a tő "felhúzásával" – helytelenül! – igyekeznek siettetni az érést. Ez az eljárás nem járhat eredménnyel, mert a gyökerek megszakítása csak a kényszerérést segítheti elő. A görögdinnye nem utóérő, ezért az így nyert termés selejtnek tekinthető.

A görögdinnye várható termés-mennyisége 10-40 t/ha.

Sárgadinnye

A korai fajták gyümölcssei a virágok termékenyülésétől számítva 35-45 napra érnek, míg a későiek 50-60 napra.

A termés érésének meghatározott jelei vannak, melyek alapján könnyen eldönthető, hogy a szedést meg lehet-e kezdeni. A gyümölcsnek a szedéstől a fogyasztásig megtett útja, illetve az ez alatt eltelt idő határozza meg, hogy azt félreletten vagy éretten kell-e szedni. A dinnye leszedés után csak akkor képes megfelelő utóérésre, ha az szedéskor már leg-

alább félérett állapotban van. Érettség szerint a következő kategóriákat lehet felállítani:

- Éretlen az a dinnye, melynek héja zöld színű, kemény, a gyümölcs a kocsányról nehezen szakítható le (inkább a kocsány szakad).

- A félérett dinnye héja sárgászöld színű, húsa kemény, a termés a kocsányról csak erősebb nyomásra szakítható le. Illata gyengén érezhető. Ilyenkor a termés 3-4 nap múlva lesz érett, távolabbi szállításra szedhető.

- Érett az a dinnye, mely már a fajtára jellemző színű, cserességű és küllemű. Szakításra a kocsány és a gyümölcs ízesülésénél válik le. Illata jól érezhető, a bibe felőli oldalon nyomásra rugalmasan puha. Azonnali fogyasztásra vagy rövid szállításra a legkedvezőbb érettségi fok.

- A túlérett gyümölcs külleme az érettel azonos, a bibepont felőli végén puha, benyomásra már nem rugalmas. Illata jellegzetesen, egyes fajtáknál kellemetlenül erős. A gyümölcs élvezeti értéke csökkent, húsa megpuhult, kásás. Szállításra, tárolásra egyáltalán nem alkalmas.

Szedés, csomagolás

A dinnyét ma még teljes egészében kézzel szedik. Több országban különféle dinnyeszedőgép-típusokat konstruáltak, melyeket azonban még csak kis számban használnak. Az érett dinnyét a leszakításhoz szükséges erő, vagy a termés színének fotocellás értékelése alapján válogatják ki. Véleményünk szerint a szedés leg-sürgősebben gépesítendő fázisa jelenleg a termésnek a tábláról való ki-szállítása, így az emberi munkaerő

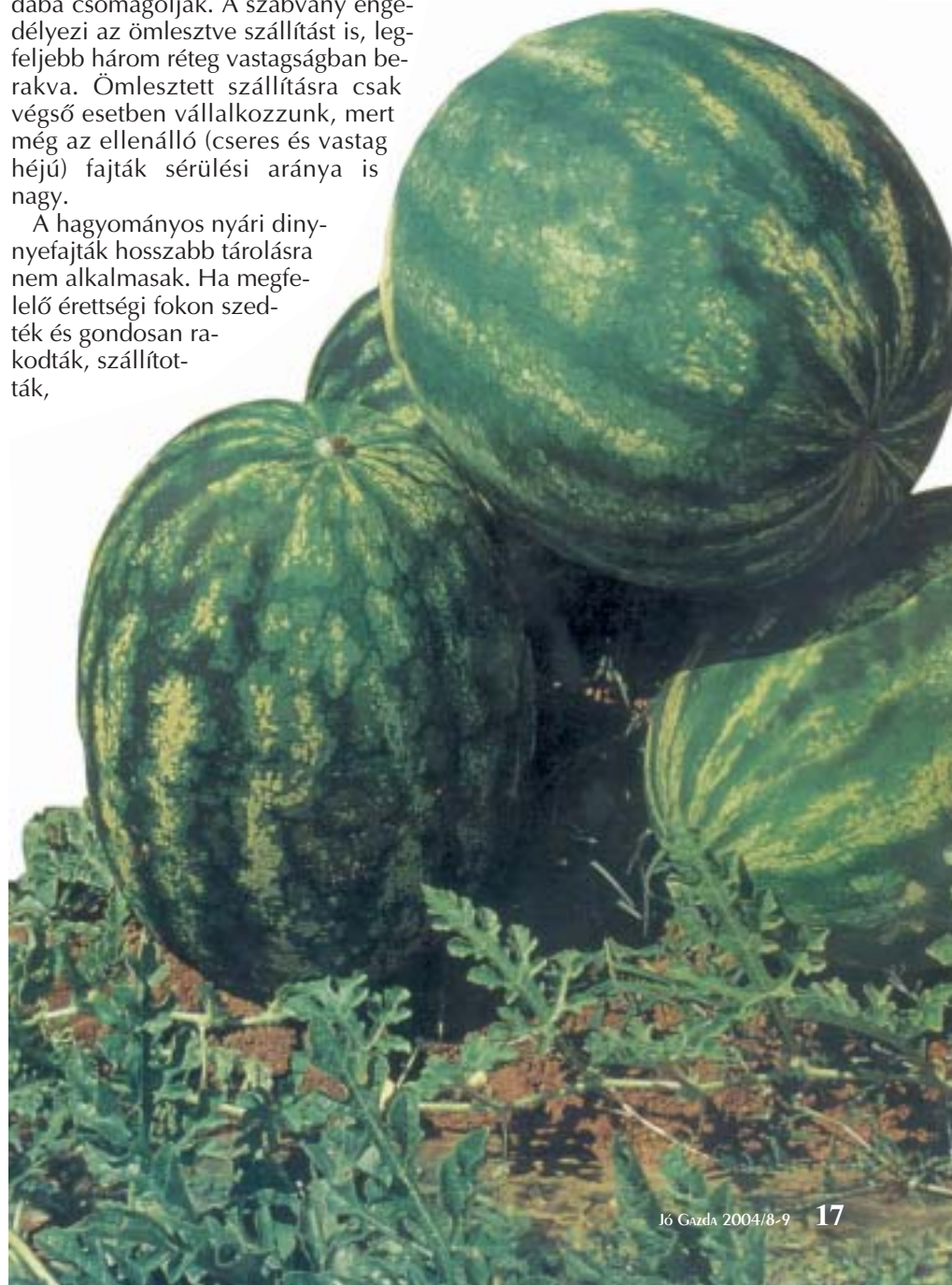
csak a gyümölcs kiválasztásához, leszakításához és szállítószalagra vagy vontatott tartályládába rakásához szükséges.

A leszedett sárgadinnyét osztályok szerint szétválogatva kell az átvevőnek átadni. Ha a termelés helyétől az értékesítés vagy fogyasztás helyéig hosszabb szállításra van szükség, a csomagolást és a szállítást a szabványelőírások szerint kell elvégezni. A sárgadinnyét – a nyomódásra érzékenyebb fajtákat mindenképpen – ládába csomagolják. A szabvány engedélyezi az ömlesztve szállítást is, legfeljebb három réteg vastagságban berakva. Ömlesztett szállításra csak végső esetben vállalkozzunk, mert még az ellenálló (cseres és vastag héjú) fajták sérülési aránya is nagy.

A hagyományos nyári dinynefajták hosszabb tárolásra nem alkalmasak. Ha megfelelő érettségi fokon szedték és gondosan rakodták, szállították,

a gyümölcs eltartható néhány napig. A cseres héjú keményebb húsú fajták kevésbé károsodnak (nyomódnak, sérülnek), ezért alkalmasabbak hosszabb szállításra is. Tartós tárolásra (több hónapig) csak a téli dinnyék (Hógolyó, Őszi cukor és néhány külföldi "ráncozott" fajta), alkalmasak, ha nem teljesen érett állapotban szedték le őket. A sárgadinnye szabadföldi termesztésében 6-25 t/ha termésátlaggal számolhatunk.

(Dinnyetermesztés - r)

A 2004-ben engedélyezett

Az engedélyezett zöldségfajták nevei, tulajdonosai és származása

Fokhagyma

Novozámocký VU Zeleninársky s.r.o., SK

Vöröshagyma

Dagmar Semo Smržice, CZ
Riviera Asgrow Vegetable Seeds USA

Görögdinnye

Galery Asgrow Vegetable Seeds USA
Varda Nickerson Zwaan B.V., NL

Bokros bab

Marika Seva Flora Valtice, CZ
Medinah Syngenta Seeds B.V., NL

Karósbab

Albena Zelsed Horná Potôň, SK

Borsó

Ali Hemar s.r.o. Piešťany SK
Dalila Semo Smržice CZ
Héra Zelsed, Horná Potôň SK
Herkules Zelsed Horná Potôň SK
Timo Hemar s.r.o. Piešťany SK

Karelábé

Lila Lestra CO Nesvady SK

Korai fejekáposzta

Cambria Bejo Zaden B.V., NL
Sir Clause Semences, FR

Nyári fejekáposzta

Bravissimo Clause Tézier, FR
Quartz Hungnong Veg. Seeds Korea
Qualitor Syngenta Seeds B.V. NL

Őszi fejekáposzta

Arrivist Royal Sluis, NL
Attraction Nickerson Zwaan B.V., NL
Atria Royal Sluis, NL
Cecile Bejo Zaden B.V., NL
Galaxy Royal Sluis, NL
Histona Bejo Zaden B.V. NL
Jaguar Bejo Zaden NL
Zerlina Bejo Zaden NL

Őszi vöröskáposzta

Autoro Bejo Zaden NL
Roxy Royal Sluis NL

Karfiol

Aviron Clause Semences FR
Balboa Bejo Zaden NL
Farras Royal Sluis NL
Fastnet Clause Semences FR

Új zöldségfajták jegyzéke

Navona	Clause Semences	FR
Optimist	Clause Semences	FR
Oslo	Nickerson Zwaan	NL
Planita	Royal Sluis	NL
Sydney	Nickerson Zwaan	NL
Trent	Clause Semences	FR
Trevi	Clause Semences	FR

Kelkáposzta

Cosima	Marner GZG Saaten	DE
Sabrosa	Bejo Zaden	NL

Fodros kel

Kapitan	Moravoseed	CZ
----------------	------------	----

Bimbós kel

Casiopea	Moravoseed	CZ
-----------------	------------	----

Csemegekukorica

Afrodita	Agrisel	SK
Sundial	Clause Tézier	FR

Sárgadinnye

Grido	Clause	FR
Pepe	De Ruitter Seeds	NL

Sárgarépa

Bersky	Bejo Zaden	NL
Katop	Carosem	NL
Maxima	Carosem	NL
Negovia	Bejo Zaden	NL
News	Bejo Zaden	NL
Perla	Asgrow Vegetable Seeds	USA
Senna	Asgrow Vegetable Seeds	USA
Sylva	Moravoseed	CZ
Champion	Syngenta Seeds	NL

Szabadszöldi paprika

Diego	Enza Zaden	NL
Dita	Hemar Pieštany	SK
Kvadry	Semo Smržice	CZ
Lungy	Sema Smržice,	CZ
Orion	Enza Zaden	NL
Vladana	Cezea Čejč	CZ

Hajtatott paprika

Alba Clause	Semences	FR
Apolló	ZKI Rt. Kecskemét	H
Dorota	Seva Flora Valtice	CZ
Duval	Zelseed Horná Potôň	SK
Eszter	Ruskó Józsefné	H
Hamík	Semo Smržice	CZ
Lubica	Seva Flora Valtice	CZ
Luca	Zelseed Horná Potôň	SK
Madonna	Clause Semences	FR
Milka	Marta Skultetyová	SK
Ori	Vilmorin	FR
Pálivec	Semo Smržice	CZ
Vivaldi	Vilmorin	FR

Fűszerpaprika

Csárdás	Fűszerpaprika Kutatófejlesztő Kht. Kalocsa	H
Rubin	Fűszerpaprika Kutatófejlesztő Kht. Kalocsa	H

Patisszon

Maskáčík	Zelseed Horná Potôň	SK
-----------------	---------------------	----

Bokros paradicsom

Top 48	Clause Semences	FR
Darinka	Semo Smržice	CZ
Marienka	Semo Smržice	CZ
Topkapi	Vilmorin	FR
Patria	Seva Flora Valtice	CZ
Elegy	Asgrow Vegetable Seeds	USA
Elko	Clause Semences	FR

Bokros ipari paradicsom

Solerosso	Nunza	NL
Homer	Seva Flora Valtice	CZ

Karós paradicsom

Atos	Zelseed Horná Potôň	SK
Birsén	Syngenta Seeds	NL
Brisa	Vilmorin	FR
Dagmar	Seva Flora Valtice	CZ
Egeris	Clause Tezier	FR
Halay	Enza Zaden	NL
Lince	Vilmorin	FR
Manera	Nickerson Zwaan	NL
Morris	Syngenta Seeds	NL
Orfea	Seva Flora Valtice	CZ
Premio	Clause Tézier	FR
Torino	Semo Smržice	CZ

Petrezselyem

Halblange	Bakker Brothers	NL
------------------	-----------------	----

Póréhagyma

Rila	Moravoseed	CZ
-------------	------------	----

Retek

Bela	Seva Flora Valtice	CZ
Faraon	Moravoseed	CZ
Jolly	Clause Semences	FR

Fejessaláta

Alambra	Royal Sluis	NL
Augusta	Clause Semences	FR
Giotto	Rijk Zwaan	NL
Nadya	Enza Zaden	NL
Roderick	Rijk Zwaan	NL

Leveles saláta

Crimson	Moravoseed	CZ
----------------	------------	----

Spenót

Toscane	Pop Vriend Seeds	NL
----------------	------------------	----

Tök

Astra	Zelseed Horná Potôň	SK
--------------	---------------------	----

Csemegeuborka

Bára	Semo Smržice	CZ
Helia	Zelseed Horná Potôň	SK
Orfeus	Moravoseed	CZ
Partner	Moravoseed	CZ
Placido	Rijk Zwaan	NL
Tempesta	Nickerson Zwaan	NL

Szabadszöldi salátauborka

Obelix	Moravoseed	CZ
---------------	------------	----

Fólia alatti salátauborka

Jogger	Moravoseed	CZ
---------------	------------	----

Üvegházi salátauborka

Carmen	Nickerson Zwaan	NL
Gaby	Lestra and CO, Nesvady	SK
Ilke	Syngenta Seeds	NL
Suprami	Nickerson Zwaan	NL
Vesna	Zelseed, Horná Potôň	SK

Zeller

Ilona	Bejo Zaden	NL
Prinz	Nunza	NL
Rex	Nunza	NL

Megfelelő fajtaválasztással, csomagolással piacképesebbé, eladhatóbbá válna a termés. (Szilvássy László felvétele)

A zöldségtermelés sivár jelene

TÉSZ-ek kellenek

Egy vallomással kell kezdenem. Nem vagyok újságíró, de esetenként a lap hasábjain szakmai útmutatókkal, tanácsokkal próbálok segíteni a gazdáknak abban, hogy nagyobb hozamokat és jobb minőséget érjenek el a termelésben, s ezáltal azt jövedelmezőbbé is tegyék. Most azonban más témában vagyok kénytelen szót emelni, illetve tanácsokat adni nekik.

Ami ebben az országban az utóbbi két évben a zöldségpiac területén történik, azt a legnagyobb jóindulattal sem nevezhetjük piacgazdaságnak. Szlovákiában inkább a termelők kirablásáról, a zöldségtermelés teljes leépítéséről beszélhetünk. Cseh-szlovákia szétválás óta szinte átláthatatlanná vált a felvásárlói hálózat. A kiskertészek szervezeteinek megszűnésével és a felvásárló telepek bezárásával az egyéni vállalkozók illetve magánfelvásárlók vették át a zöldségpiac irányítását. A kilencvenes évek végén pedig megjelentek a nagy üzlethálózatok, amelyek elsősorban a

behozott árukat részesítik előnyben a hazaiakkal szemben.

2004 májusától az EU-ba történt belépésünkkel már teljes európai árudömpinggel is meg kell küzdeniük a gazdáknak. Ezzel kapcsolatos az a felháborító tény, amit a zöldségkereskedők gyakran csak félrevezetés-ként, a termelők megtévesztésére használnak ki, nevezetesen az olcsó behozatalról szóló információkat. Nyilvánvaló, hogy kora tavasszal a spanyol, olasz, marokkói behozattal számolniuk kell a termelőknek, így a drága gázzal fűtött fóliasátrakban nem fogunk tudni versenyezni a meleg déli országokban előállított olcsó termékekkel, de nyáron fordított a helyzet. Véleményem szerint akár külföldre is szállítható volna a hazai paprika, paradicsom, uborka, amire Magyarországon már nem egy példa van. Július második felétől szeptember közepéig például a magyar termelők és kereskedők Spanyolországba szállítottak paradicsomot.

Nálunk mi a helyzet? A paradicsom és paprika ára tavaly júliusban és augusztusban 5-8 Sk/kg volt. Idén

a paradicsom már szintén 8-10-12 koronás kilogrammonkénti áron mozog, ami az idei hűvös tavasz után szinte megmagyarázhatatlan. Minden zöldségfélének ugyanis van egy szükségszerű előállítási költsége, amely a déli országokban sem szorítható le 10-12 korona alá (például a paprika vagy a paradicsom esetében), mivel ott magasabb a termelés munkaerőköltsége. Felmerül tehát a kérdés, vajon milyen behozattól kell tartanunk a nyáron. 5 koronás paprikától, 3 koronás paradicsomtól, 1-2 koronás uborkától. Tisztességes üzleti úton sem paprika, sem paradicsom, sem uborka nem hozható be ilyen áron a környező országokból. A kereskedők ezzel érvelve csak játszanak a gazdák idegeivel, pénzével és türelmével.

Kihasználják azt, hogy a termelők szervezetlenek, bizonyos esetekben egyes falvakban például egyetlen felvásárlóként diktálják az árakat. "Jó példát" mutatnak erre azok települések, amelyek valamilyen zöldségfélék termelésére specializálódtak, így itt relatív túltermelés alakul ki. Ilyen pél-

dául az uborka Farkasd környékén, a paradicsom és a paprika Naszvad, Imely körzetében, a saláta és a karalábé Marcelházán, a karfiol Madon és környékén stb. Más településeken gyakran 2-5 koronával többet adnak a kereskedők az adott áruért, mint az említett falvakban, ami a 8-10 koronás paradicsom vagy egy 6-8 koronás karfiol esetében 20-50%-os különbséget is jelent, s amely már elgondolkodtató.

A hazai zöldségpiacon uralkodó állapotokat jól jelzi a következő ár összehasonlítás, amelynek adatait a hazai felvásárlási árak, az üzleti árak és a magyarországi felvásárlási árak adatai alapján állítottam össze:

Július 20. – hazai felvásárlási árak:

Paradicsom	8–10 Sk/kg
Paprika	15–18 Sk/kg
Uborka	6–8 Sk/kg

2 üzlethálózatban:

Paradicsom	24–27 Sk (spanyol behozatal)
Paprika	32–37 Sk (hazai)
Uborka	13–19 Sk (hazai)

Az árrés 100 – 180 %. Ez már érezhető különbség!

és „jövője”

Július 20. A magyarországi nagypiaci árak

Paradicsom	16–20 Sk
Paprika	25–35 Sk
Uborka	17–20 Sk

A nagy árkülönbség azt is jelezi, hogy hány kézen ment keresztül nálunk az áru, mire eljut a vevők asztalára. Egyértelmű, hogy a legnagyobb hasznót a kereskedők zsebelik be, akik a pillanatnyi helyzetet kihasználva még jőpár évig tevékenykedni fognak.

Van-e megoldás? Mi a kiút?

A termelőknek termelői értékesítő szervezeteket (TÉSZ) kellene létrehozniuk, amelyek kellőképpen összefogják a termelést, s nagyobb áru-alapot biztosítanak a kereskedőkkel szemben. A TÉSZ-ekbe belépő tagok közös politikával, fejlesztéssel, ügyes manager típusú vezetőket választva komoly EU-s pénzforrásokhoz is hozzájuthatnának. Közös anyagbeszerzéssel leszoríthatóvá válnának a ter-

melési költségek, a megfelelő fajtaválasztással, csomagolással piacképesebbé, eladhatóbbá válna a termék. A jelenlegi helyzetben a kereskedők zsebébe folynak be a pénzek, akik nyilvánvaló, hogy nem védik a termelők érdekeit. Ezt a pénzt a tagok által megválasztott fizetett vezetők, kereskedők, tanácsadók juttatására lehetne felhasználni, akik teljes mértékben a TÉSZ és ezzel együtt a termelő tagok érdekeit képviselnék.

Azonos zöldségféléket termelő gazdáknak termék tanácsokat kellene alakítaniuk. Így átláthatóbbá válna a termelés, a piaci helyzet. Szakmai tanácsadókat foglalkoztatva, tápanyagellátási, növényvédelmi problémák lennének kiküszöbölhetőek. Jövedelmezőbbé válna a termelés. A környező országokban már működnek ilyen termék tanácsok, csak nálunk nem. Vajon miért?

Azt javaslom, hogy év végén mindenképpen végezzünk számvetést. Számoljuk ki, hogy mennyit tesznek ki egy adott zöldségféle előállításának költségei. Állítom, hogy a tavalyi és az idei értékesítési árak sok gazdát a termelés feladására készítetnek

majd. Nem kizárt az sem, hogy hosszú távon ez a folyamat a háztáji termelés teljes megszűnéséhez fog vezetni. Azokban a falvakban, ahol új munkahelyek létesülnek pl. Naszvadon ez nem okoz majd túl nagy problémát, de sok faluban, ahol a zöldségtermelés gyakran az egyedüli bevételi forrás a háztartásokban, bizony nagy szükség lenne arra, hogy a TÉSZ megalakuljon. Csak egy példa, Magyarországon már több mint 100 TÉSZ alakult. Nálunk egyelőre 2-3, azok is alig működnek.

Addig pedig, ha van idegzetünk hozzá, járjuk a felvásárlókat, informálódjunk az árakról. Ma már egyébként akár a világhálóról is hozzájuthatunk fontos információkhoz. Néha pedig egy kis blöff sem árt, sőt, sokat lendíthet a bolton. Az érdekérvényesítéshez szükséges szervezést azonban más ügyse végzi el a termelők helyett. Most kell cselekedni, amíg a szomszéd országok behozhatatlan előnyt nem szereznek. Nem túlzás, ha azt állítom, a 24-ik órában vagyunk.

Moravcsík Péter
kertészmérnök

A TÉSZ-ek egységes árualappal nagyobb erőt képviselnének a piacon

A káposztafélék sorát a brokkolival folytatnám, mely a modern táplálkozás egyik gyorsan előtérbe kerülő növénye. A brokkoli szót említve sokunk előtt megjelenik a sötétzöld bimbókból összeálló rózsza, melyet gyakran már kivirágozva, folpakkba csomagolva próbálnak ránk erőltetni a hiper- és szupermarketekben, vagy a kofák a piacon. Bármennyire is hihetetlen, ennek a növénynek nem csak a sötétzöld, de bordó és fehér változata is ismeretes. Míg a bordó a világ országaiban jobban, a fehér egyáltalán nem terjedt el. Hogy mi az oka? Valószínűleg a nagyobb odafigyelés szükségessége a termesztés során, meg nem utolsó sorban a közép-európai ember válogatos mivolta. De nem is ez a lényeg. A sötétzöld brokkolival nyomultak be a vetőmagcégék a helyi piacokra, ezt kínálják (gyakorlatilag a Vitamina fajtának köszönhetően, amely hosszú ideig önkényeskedett, kis méretű, gyenge minőségű rózsái ellenére). Amennyiben a kertbe brokkolit ültetünk, tudnunk kell, hogy a fő rózsza eltávolításával megindul a levelek hónaljában a mel-

Mire ügyeljünk néhány káposzt

Itt a nyár, és sokan elültették a különböző káposztaféléket a kertbe, étkezési vagy csupán kerti dísz céljából. Legyen az bimbóskel, leveles- vagy fodros kel, karfiol, esetleg brokkoli. De tudjuk-e valójában hogyan is kell természetünk őket?

Kertépítész végzettségem lévén a fodros-, ill. leveles kellel kezdeném a sort, melyet a kiskerttulajdonosok nem pusztán finom és tápláló levelei-

ért, hanem a növény díszes mivoltáért is ültetnek. A fodros levelű, 100-120 cm magasra is megnövő növények sötétzöld és bordó fajtái egyaránt kaphatóak (kel kučeravý). Ennek a növénynek az az érdekessége, hogy az egész tél folyamán kint maradhat (lábon tartható) a kertben, ezzel is jelentős vitaminforrást biztosít a téli időszakban. Levelei frissen és főzve, sütvé és rántva egyaránt fogyaszthatóak.

lékrózsák fejlődése. Házikerti körülmények között erről még egy, leves készítésére alkalmas termést szedhetünk. A legújabb fajták viszont az oldalrózsza képzésre már csak nagyon kis mértékben hajlamosak, ezért inkább ültessünk új fajtákat.

A brokkoli testvérének is nevezik a karfiolt. Génanyagja Krétáról származik, ez a költői megfogalmazásban így hangzana: „véreben van Kréta fehérsége”. Pedig ez a növény szintén

A bimbós kelnél fontos a levelek leszedése (levelezés)

Brokkolin a levelek hónaljában is fejlődhetnek rózsák

A karfiolt a brokkoli testvérének is nevezik, de nemcsak fehér színű lehet

nem csak fehér színű rózsát képző növényként kapható. Ismeretes, sőt termesztett zöld, lila és sárga színű rózsája, valamint a halványzöld, csilagszerű rózsája is. Ne hagyjuk magunkat viszont becsapni az előregedés miatt megsárgult karfiolt elsütni

először a növényt, addig csupán hírből hallott felőle, s azt tudta csak róla, hogy rengeteg fejet nevel. Nőtt is az állomány, annak rendje és módja szerint. Ám fejet csak nem akart hozni. Elkeseredett a gazdánk, de sajnálta kitépni az egyre hatalmasabbra nö-

ként jól „fejbekólintotta” a sörösüveggel büntetéseképp. Majd ezután sorsára hagyta az állományt. Eltelt pár hét, s kiment újra a parcellára, hogy az állatoknak szedjen pár kosár levelet. Nagyon meglepődött azon, amit látott. A letépett levelek helye felett mindenegyes száron apró fejek nőttek ki, de annyi hogy eltakarták a szarat is. Ebből egy laikus nem sok tanulságot szűrt volna le. A szakember viszont két olyan termesztéstechnológiai fogásra tett szert, amely nélkülözhetetlen a bimbóskel termesztése során. Ez egyrészt a levelezés, másrészt a tetejezés, ami alatt a csúcshajtás megsértését, vagy eltávolítását értjük. Ezen két mozzanattal egészséges, terméssel gazdagon berakodott növényeket kapunk, melyekről akár a tél kellős közepén is szedhetünk levesbe való kelbimbót.

Tóth Kamill,
kertépítésmérnök

aféle termesztésénél

próbáló kofáktól. A kertbe ültetve a karfiol gyakran, főleg a nagy nyári melegekben úgy dönt, nem fejleszt rózsát. Erre csupán egy módon lehet rábírní, méghozzá úgy, hogy lehűtjük a növényt (néhányan azt gondolhatnák, hogy a nagy melegben ki kéne venni, és betenni a hűtőszekrénybe, de nem). Még a legforróbb nyári napot követő éjszaka is egy kissé hűvösebb, mint maga a nappal. Ezt a hűvösséget fokoznunk lehet/kell egy kiadós hideg kútvizes öntözéssel. Ha a „hűtés” idejét sikerül 8 órára nyújtánunk, esetleg többször egymás után megismételnünk, garantált hogy a karfiol minőségi rózsát nevel majd. Ne essünk viszont át a ló túloldalára azzal, hogy túlzottan sok vizet adunk ki az állományba. Mert ez rothadást idézhet elő a növényen, a rózsán. És hogy a kialakult rózsza a fajtának megfelelő színű legyen, ügyeljünk annak megfelelő takarására. A korszerű fajták „betakarják” rózsáikat, a régebbieknél viszont a termesztőknek kellett besegíteniük egy-két levél rózsára való rátörésével, esetleg több belső levél összekötésével, összegumizásával.

A bimbóskelhez egy érdekes történet is tartozik. Régen történt, hogy egy kísérletező gazda teleültette szántóját bimbóskellel. Akkor látta

vő új káposztát. Az állatok csorgatták nyálukat, ahányszor csak arra néztek, hát apránként leszedte nekik a szárról csaknem az összes levelet. Mivel ez után sem volt hajlandó a káposzta a csúcshajtáson kívül egyebet nevelni, a gazda szomorkodva leült a tábla szélébe, és csendben iszogatta az üvegpalackból az árpalevet. A nap tüzesen sütötte homlokát, a sör megtette hatását. Dührohama fogta el, s a felcsupaszított kelkarókat egyen-

A leveles kel az egész tél folyamán kint maradhat (lábon tartható) a kertben

Szója a kertben

Jellemzés: A szója (*Glycine soja* L.) az egyik legrégebbi kultúrnövény. Délkelet-Ázsiából származik, s az egész világon elterjedt. A legértékesebb hüvelyes és olajos növény. A kertben magjáért termesztik, amely sok értékes fehérjét tartalmaz. A mag 18 százaléka koleszterinmentes zsiradék, továbbá lecitin, A-vitamin, B-, D- és E-vitamin, az ásványi anyagok közül pedig főleg foszfor és kálium. A szójából levest, főzeléket, salátát készítenek, hasonlóan, mint a babból. Készíthetnek belőle továbbá olajat, zsiradékot, lisztet, levesfűszert, sajtot, tejet.

Egyéves növény, amelynek gyökerei 2 méter mélyre nyúlnak. A talajt nitrogénnel gazdagítja ugyanúgy, mint a többi hüvelyes. Apró fehér és lila fürtös virágai vannak, nincs illatuk. A hüvelyek 25-70 mm hosszúak és 5-15 mm szélesek. Egy növényen 50-300 hüvely lehet. A mag lehet gömbölyű vagy hosszúkás. Leggyakrabban bézs színű, de a fajta szerint

lehet barna, fekete és márványszínű. 1000 szem tömege 50-450 gramm. Az érett magok 3-10 évig megőrzik csíráképességüket.

A szója meleget kedvelő növény, akárcsak a bab. A csírázáshoz legalább 8 fokra van szüksége, de a 15-20 °C a legmegfelelőbb. Amint azonban kibújik a földből, már az 1-3 fok is elegendő számára. Az intenzív növekedés idején 20-25 °C-fokra van szüksége. 15 °C-nál megáll a növekedése. Főleg a csírázás időszakában érzékeny a nedvességre. A vegetáció idején 700 mm csapadék kell a növénynek. Főleg a nyár második felében öntözzük. A nehéz, savanyú és nedves talajon kívül minden típus megfelel neki. Legjobb a közepesen nehéz, humuszos, talaj. A baktériumok segítségével gyökerei megkötik nátriumot.

Termesztése

Az istállótrágyával tárgyazott növé-

nyek után termesszük. Talaját ősszel elsősorban szuperfoszfáttal és kálsóval trágyázzuk. A betakarítás időpontja a vetés idejétől függ. A vetőmag jól fejlett hüvelyekből származzon, és jó legyen a csíráképessége. A vetés időpontja hatással van a termésre is. Legjobb, ha május elején vetjük, amikor a talaj kellőképpen nedves. A magot 4-8 cm mélyre juttassuk a talajba, a sorszélesség 40-50 cm legyen.

A szója nagyon érzékeny a gyomosodásra és a talaj levegőztetésére. Ezért ajánlott a vegetáció első felében egyszer-kétszer megkapálni. Szlovákia legmelegebb vidékein a szója augusztus végén, szeptember első felében kezd beérni. A hűvösebb és magasabban fekvő helyeken később. Akkor kezdik betakarítani, amikor a magok teljesen érettek, amikor levelei elszáradtak és lehullnak. Akkor szára a mag, amikor a hüvelyek zörögnek, kemények és elnyerik jellegzetes színüket. (Ford.: -ki-)

Magdaléna Valšíková,
Zöldségtermesztési Kutató Intézet
Érsekújvár

A permetlé készítésének szabályai

A permetlé készítéséhez mindig tiszta, lágy, vagy lágyított vizet használjunk! A kemény vízben a szerek rosszul oldódnak, esetleg тұrósdhatnak is. Ügyeljünk a víz tisztaságára, mert a darabos szennyeződések a szórófejek gyakori eltömődéséhez vezetnek, az egyéb szennyeződések pedig befolyásolhatják a védekezés hatékonyságát.

Mindig pontosan mérjük ki a kijuttatandó védekezőszer mennyiségét!

Ha kevés a szer, nincs megfelelő hatás, ha sok, megnő a várakozási idő, feleslegesen terheljük környezetünket, drágább lesz a védekezés, ezzel szemben nem lesz jobb a hatás, mintha az előírt mennyiséget adtuk volna ki. Ha por alakú szerből kell permetlevet készítenünk, akkor egy könnyen mosható edényben kevés vízzel szuszpenziót, majd fokozatosan hígítva törzsoldatot készítenünk. Az előre elkészített tiszta vízből félreteszünk a törzsoldatkészítő edény mosására, és a mosóvizet a permetléhez töltjük, majd elkeverjük. A gépbe való betöltést mindig szűrőn keresztül végezzük. A folyékony növényvédő szereket a kimérés után a gép tartályába is tölthetjük. A tartály kb. 1/3

részéig legyen víz, majd a kívánt mennyiségre kiegészítjük. Célszerű azonban a folyékony szerekből is törzsoldatot készíteni.

Ha több szerből készítenünk kombinációt (maximum 3 szer), először a por alakú szerből készítenünk szuszpenziót, majd ezt kissé hígítva adjuk hozzá a folyékony szereket. Ezt a

törzsoldatot öntjük a gépben lévő vízhez, a törzsoldatkészítő edényt pedig tisztára mossuk.

Mielőtt különböző növényvédő szerekkel kombinációt készítenénk, a keverési táblázatból győződjünk meg a keverhetőségről, vagy végezzünk próbakeverést. (Legjobb, ha ilyen esetben szakemberhez fordulunk.)

A dózis és a koncentráció kiszámítása

A növényvédő szer címkéjén vagy használati utasításán fel van tüntetve, hogy hány %-os töménységben kell használni a szert, illetve a szeménység kg/ha-ban van megadva. Az esetek nagy többségében megadják a javasolt vízmennyiséget is, mivel a permetlé mennyisége nagyban befolyásolhatja a védekezés eredményét.

Ha tehát tudjuk, hogy a kezelni kívánt felületre mennyi permetlé szükséges, akkor a permetlé mennyiségét szorozzuk a koncentrációval és eredményként a szeménységet kapjuk.

Szeménység (dkg) = permetlé (l) x koncentráció (%).

Például: ha a terület permetezéséhez 100 liter víz kell és az alkalmazandó szer koncentrációja 0,3%, akkor

$100 \times 0,3 = 30$ dkg növényvédő szert kell kimérni.

Ha a felhasználandó szeménység kg/ha-ban van megadva, akkor a szeménységet osztjuk 10 000-rel és szorozzuk a kezelendő terület nagyságával.

Például: ha az adott szerből hektáronként (1 ha = 10 000 m²) 3 kg szer szükséges, viszont csak 500 négyzetméternyi területet kell kezelnünk, akkor $(3 : 10\ 000) \times 500 = 0,15$ kg, vagyis 15 dkg szert kell kimérni a permetlé készítéséhez. (Növényvédelmi útmutató őstermelőknek - alapján)

Nem hagyományos hüvelyesek

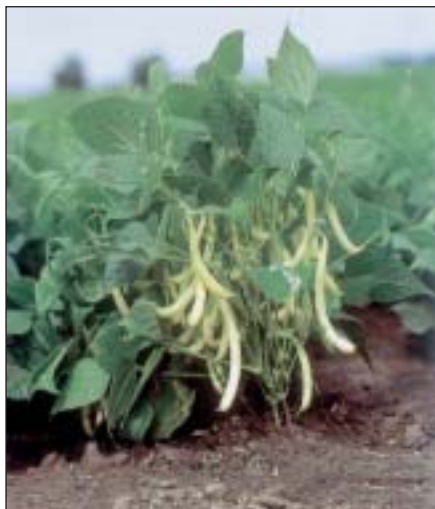
A hüvelyesek az ember táplálékaként legrégebben természetett zöldségek közé tartoznak. Az értékes növény a koncentrált fehérjék forrása. Ezek a fehérjék az ember egészséges fejlődéséhez szükséges aminosavakból állnak. A hüvelyesek ezenkívül jelentős mennyiségű növényi zsiradékot, szaharidot, vitamint és rostot is tartalmaznak. Az ásványi anyagok közül van bennük foszfor, vas, mész, magnézium, cink és mangán.

A gazdasági haszonállatok nevelésében is jó szolgálatot tesznek. Kedvezően hatnak a talajra, mégpedig úgy, hogy serkentik a baktériumok képződését. Ezek megkötik a gyökereken a nitrogént, s ezzel gazdagítják a talajt ezzel a fontos anyaggal. Valamikor babot, csicseriborsót, szóját, zöldborsót és lencsét is termesztettek a kertekben, ma már egyre kevesebbet. Néhány kistermelő visszatér ehhez a hagyományhoz, főleg a bab és csicseriborsó termesztéséhez.

Egyszerű bab (*Faba vulgaris* var. *Major Moench*) – lóbab, kerti bab

Egyéves páros levelű növény, amely 0,6 m magasra nő. Szlovákiában kevésbé ismert, de időnként felbukkan a kertekben. Nagy lapos magját fogyasztják, amely kemény hüvelyben képződik.

Gyökereit nem ereszti mélyre. Bár nem igényes sem a talajt, sem az éghajlati viszonyokat illetően, mégis vannak specifikus igényei. Jól érzi magát a nehéz, mély, nedves és levegős, tápanyaggal teli, semleges vagy enyhén lúgos kémhatású talajban.

Bab után lehetőleg ne vessünk ismét babot, más hüvelyeset, vagy lucernát. Legalább 4 év szünetet tartunk.

Vetés előtt, amint a feltételek megengedik, az ősszel felásott talajt egyengessük el, és kellő mélyen (0,10-0,20 m) gereblyézzük fel. A babot kora tavasszal április elején vetjük a mag nagyságától függően 0,45 m távolságra, 80-120 mm mélyre. Ültetés előtt kénsavas kálival lehet műtrágyázni a talajt, vagy kikelés előtt nitrogénnel. Mindkét esetben 100 négyzetméterre 0,20-0,30 kg-t alkalmazunk. Nagyobb adag nem ajánlatos, mert fékezne a baktériumok munkáját, amelyek a talajban a növények számára hozzáférhető nitrogént képezik.

A bab nagyon igényes, mert érzékenyen reagál a kedvezőtlen időjárásra és a környezetre. Amint kihajt, meg kell kapálni. Meleg és száraz időben, valamint a virágzás idején intenzíven öntözni kell. Fogyasztásra éretlen hüvelyeket júniusban, az éretteket augusztusban szedjük. A borsóhoz hasonlóan kell elkészíteni: feldolgozás előtt ajánlatos megfőzni, eltávolítani a héját, hogy megelőzzük az esetleges keserű íz kialakulását. Különböző ételeket készíthetünk belőle.

Csicseriboró (*Cicer arietinum* L.)

Egyéves növény oldalgyökerekkel, amelyek gazdagon szerteágaznak. Levelei tojásdad alakúak, reszelős széllel. A növény 0,50-0,60 m magasra nő. Minden hüvelyeset megelőz abban hogy, nagyon jól tűri a szárazságot. Termése a szárazbab. Melegebb vidékeken nagyobb a termése. A világon talán a második legjobban elterjedt hüvelyes, ám nálunk ritka. A kapások után termesztjük. Nem igényel tápanyagokban különösebben gazdag talajt, de legjobban a fekete földben érzi jól magát. Meleget kedvelő hüvelyes, legtöbb melege a virágzást követően, a termés kialakulásakor és érésük után van szüksége. Nem igényes a tápanyagra, s ha jó talajba kerül, nem kell műtrágyázni. A csicseriborsót korán kell vetni, az időjárástól függően márciusban vagy április elején. Vethetjük sorba, (ekkor a sortávolság 0,30-0,50 m, a növényeket kelés után 10 cm-re egyeljük) vagy 2-3 magonként fészekbe (0,30x0,10, 0,45x0,15 méter távolságra). Négyzetméterenként átlagosan 35 magot

vessünk. A termést kézzel kell szedni. A hüvelyesek többsége sárga vagy barna. A megtisztított magot vészonszákokban száraz, szellős helyen tároljuk.

A magját fogyasztják, mert nagy a tápértéke. A többi hüvelyeshez hasonlóan sokáig kell főzni. A gyors főzés egyik módja, hogy 4-6 órára szobahőmérsékleten 3 százalékos konyhasóoldatban áztatják. A borsót főve vagy pirítva fogyasztják. Húshoz körítésnek, levesek, főzelékek készítéséhez használják. A belőle készült lisztből értékes kását készíthetünk a gyermekeknek. Ha a búzaliszthez 10-13 százalék csicseriborsólisztet adunk, ízletesebb lesz a kenyér, nagyobb lesz a tápértéke.

A kiskertészek számára a hüvelyeseknek más jelentőségük is van. Mivel gondot jelent az istállótrágya beszerzése, zöldtrágyával lehet helyettesíteni. Ez a leghatékonyabb módja annak, hogy a szerves anyagokat a földbe juttassuk. Ezt azt jelenti, hogy egész növényeket beleszántunk a földbe, hogy ezzel a talaj javuljon, hogy növekedjen termelékenysége. Ezt a trágyázást jól helyettesítheti az istállótrágya, amelyből jelenleg kevés van. Így lehet gyorsabban és hatékonyabban növelni a szervesanyag-tartalmat és javítani a talaj tulajdonságait. A zöldtrágyázásra a legmegfelelőbbek a babtermések, amelyekhez a hüvelyesek is tartoznak. Egyedülálló képességük van: megkötik a talajban a nitrogént. Mivel a földben kevés állandó humusz képződik, rendszeresen kellene zöldtrágyázást végezni főleg ott, ahol a földet intenzíven művelik, például a zöldségtermesztésben.

Ing. Ivan Belko, Zöldségtermesztési Kutatóintézet, Érsekújvár
Fordította: Kovács Ilona

Az EU növény-egészségügyi nyilvántartási rendszere

Az Európai Unió piacaira szállító termelőket, raktározókat, kereskedelmi központokat és importőröket, illetve egyéb érintett személyeket, akik az idevonatkozó előírások alapján regisztrációra kötelezettek, az illetékes növény-egészségügyi hatóságok nyilvántartásba veszik. A regisztrációra kötelezettek nyilvántartási bejelentkezési nyomtatvány kitöltése és benyújtása alapján kerülnek a rendszerbe, ahol minden természetes és jogi személy azonosító nyilvántartási számot kap, amely a terméket kísérő növényútlevélén is szerepel.

A nyilvántartásra kötelezettek körét jogszabály írja elő, erre egyes dísnövények, szőlő-, zöldség- és gyümölcs-szaporítóanyagok, vetőburgonya-termelők és faipari termékek előállítói, valamint a velük kapcsolatban álló kereskedelmi és raktározó szervezetek kötelezettek. Ezek kötelesek az ellenőrizendő növények, termékek termesztési, előállítási, tárolási és kereskedelmi feltételeiről naprakész nyilvántartást vezetni, a dokumentumokat legalább egy évig megőrizni, és gondoskodniuk kell arról is, hogy a növényvédelmi felügyeletet végző ellenőrök munkáját lehetővé tegyék. Az egyes tagországok némely esetben mentességet biztosíthatnak a nyilvántartásba vételi kötelezettség alól azoknak a termelőknek és feldolgozóknak, akik teljes anyagkészletüket az adott országon belüli piacon kívánják értékesíteni.

A nyilvántartási kötelezettség célja, hogy az unió piacára kerülő növény-egészségügyi ellenőrzés alá eső termékek útját teljes mértékben nyomon lehessen követni. Ezt a szállítmányt kísérő növényútlevéllel biztosítják, amelyen rajta szerepel az adott termelő nyilvántartási száma, így bármilyen probléma esetén a termék eredete visszakereshető.

Növényútlevél

Az Európai Unió belüli egységes piac kialakításával, a határok eltörlésével megszűnt a tagországok közötti határelőrzés is. Az ellenőrzés hiányában azonban fennáll a veszélye annak, hogy a különböző növényi és állati károsítók, károsítók a kereskedelmi szállítmányok révén tovább terjedhetnek. Ennek megakadályozására és a szállítmányok nyomon követésére az unió jogrendszer egyes meghatározott növényekre, növényi termékekre és egyéb anyagokra bevezette a növényútlevél rendszert, amely szervesen kapcsolódik a termelők

nyilvántartási rendszeréhez. A növényútlevél a tagországok között korábban alkalmazott növény-egészségügyi bizonyítványt váltotta fel, amelyet a tagországok a harmadik országokkal való kereskedelemben alkalmaznak. A növényútlevél használata az unió belüli tagországok közötti szállításnál is kötelező. Dokumentálja és garantálja, hogy a növény vagy növényi termék növény-egészségügyi ellenőrzésben részesült, megfelelt az előírásoknak és az előállítója a hivatalos termelői nyilvántartásban szerepel. Formája az egyes országokban eltérő lehet, de jogszabály írja elő, hogy melyek azok az adatok, amelyeket feltétlenül tartalmaznia kell. A növényútlevél fel kell tüntetni az adott tagország kódját, a felelős növény-egészségügyi hatóság kódját, a termelő nyilvántartási számát, a növényútlevél számát vagy a kibocsátás hetének számát, a növény botanikai megnevezését, a mennyiséget, a ZP megkülönböztető jelzést, amely a növényútlevél területi érvényességét jelzi, az RP jelzést az útlevél cseréje esetén, és a származási ország nevét, ha a termék harmadik országból származik.

Ha a szállítmány valamennyi egyede azonos helyről származik, ugyanaból a fajtából való és azonos fogyasztóhoz vagy feldolgozóhoz kerül, akkor szállítmányonként egy növényútlevél elegendő. Ha azonban a szállítmány adatai ettől bármelyik pontban eltérnek, egy szállítmányhoz több növényútlevél kell csatolni. A kiadott növényútlevél csak egyszer kerülhet felhasználásra. (Forrás: Az EU agrárszabályozása)

A növényútlevél kötelező adatok:

„EEC plant passport” – felirat – országtól függően különböző nyelveken

Az EU tagország kódja

A felelős növény-egészségügyi hatóság kódja

A termelő nyilvántartási száma

A növényútlevél sorszáma vagy kibocsátási tétel száma, vagy a kibocsátás hetének a száma

A növény botanikai neve (latinul)

A termék mennyisége

„ZP” jelzés – a növényútlevél területi érvényességére vonatkozó adatok, ahol szükséges ott a védett zónák neve is szerepel

„RP” megkülönböztető jelzés a növényútlevél cseréje esetén

A származási ország neve (harmadik országból származó termék esetén)

A fenti információkat nyomtatott formában kell feltüntetni legalább az EU egyik hivatalos nyelvén.

Védett zóna rendszer

A Közösségen belül az egységes piac létrehozásával megszűnnek a növény-egészségügyi határelőrzések, s ezáltal felmerül az egyes károsítók behurcolásának és további elterjedésének veszélye olyan területekre is, ahol azok eddig még nem fordultak elő. Ennek ellensúlyozására, illetve a fertőzésmentes területek védelmére hozták létre a védett zóna rendszert. A védett zóna hivatalosan elismert, meghatározott károsítótól mentes körülhatárolt terület.

Ha az Európai Unió más részéről a védett zónába érkezik egy olyan szállítmány, amely esetleg tartalmazhatja azt a károsítót, amely a védett zónában eddig nem fordult elő, a szállítmánynak szigorú kiegészítő előírásoknak is meg kell felelnie.

A védett zónába első alkalommal történő szállítás előtt a termelő, kereskedő köteles ezt a szándékát a növény-egészségügyi hatóságnak jelezni. A védett zónába történő szállításkor ugyanis szigorúbb előírásoknak kell megfelelni, amit az előírt kiegészítő ellenőrzések alapján a növény-egészségügyi hatóság igazol.

A védett zóna működtetéséért a növény-egészségügyi hatóság a felelős, előírásai minden érintett számára kötelező érvényűek. Tájékoztatást ad, hogy az unió országaiban mely károsítókra, mely növényekre és termékekre van hivatalosan elismert védett zóna, s melyek az ott betartandó feltételek.

A védett zóna elismerést a nemzeti növény-egészségügyi hatóságok kérhetik adott területekre, úgy, hogy azt ottani helyzetet a hatóságok ellenőrizni tudják. A hivatalos elismerést a védett zónára az Európai Unió tanácsa adja ki.

A védett zóna státusz fenntartásához az adott tagország, vagy tagországok rendszeres hivatalos ellenőrzést végeznek azokra a károsítókra, amelyekre a védett zónát elismerték, az ellenőrzés eredményeiről kötelesek értesíteni az EU Bizottságot. (sz)

Kistermelőknek ajánljuk

Az alma és a körte szüretelése

A vízben és cukorban gazdag gyümölcsök viszonylag gyorsan romlanak. Felületükön penészgombák és egyéb apró szervezetek telepednek meg, amelyek a kedvező táptalajon gyorsan szaporodva tönkreteszik a gyümölcsöt. Ez a romlási folyamat még gyorsabb akkor, ha a gyümölcs már eleve fertőzött.

A gyümölcsök érése bonyolult folyamat, amelynek során a cukrok és savak mennyisége és egymáshoz való viszonyított aránya állandóan változik. A fogyasztó számára az érés legkedvezőbb állapota, amikor a cukor és a sav aránya a gyümölcsben a legkellemesebb. Ezt az állapotot egyes gyümölcsök - pl. szilva, szőlő, - csak a fán, illetve a tőkén érhetik el. Míg más gyümölcsök - mint pl. a téli alma és téli körte - érése a leszedés után is tovább folyik. Ezt nevezik a szakemberek "utóérésnek". Megfigyelhettük, hogy pl. az utóérő téli almában, téli körtében a számunkra előnyös folyamatok a tárolás során továbbra is fennállnak. Ekkor különböző szín- és zamatanyagok alakulnak ki, amelyek a gyümölcs fogyasztását kellemesebbé teszik.

Az érés befejezése után a gyümölcsök már nem sokáig maradnak meg a fán, hanem "túlérve" lehullanak. Nagyon gyakori jelenség, hogy ezek a gyümölcsök molyosak, pajzstetvesek, moníliaások és egyéb kártevőkkel vagy kórokozókka fertőzöttek. Házikertünk növényvédelmén a következő évben sokat segíthetünk azáltal, ha a lehullott gyümölcsöt gondosan összeszedjük és megsemmisítjük, mert a hullott gyümölcscsel terített fa alja nemcsak csúnya látvány, de egyben káros is.

Azt is megfigyelhetjük, hogy a gyümölcsök még az azonos fán sem egyszerre érnek. A fák délre néző, több napsugarat élvező ágain - a meleg hatására - minden gyümölcsfaj előbb érleli be a termést, mint az északi oldalon. Aki gondosan és napról-napra figyel a gyümölcsök állapotát, az ezt a különbséget kamatoztathatja saját hasznárára. Ha ugyanis részletekben szedjük le a gyümölcsöt, akkor a fán maradók - még érőfélben lévő gyümölcsök - több tápanyagot nyernek és így jobban kifejlődnek.

Hogyan szedjük le a gyümölcsöt?

Valamennyi gyümölcsöt nagyon gondosan és óvatosan kell szedni. A legtöbb hibát az elhamarkodott szedéssel követik el a termelők. Az érett

gyümölcsök általában könnyen leválnak a fákról, ezért ne szakítsuk a gyümölcsöket és különösen ne szakítsuk le a "termőrésszel" együtt, mert ezzel a jövő évi termést is csökkenthetjük. Szomorú látvány, a fák alatt a levelek és letörött ágak sokasága. Az így megtépzott fák tartalék tápanyagainak jelentős részét nem a következő évi termés előkészítésére, hanem a sebek beheglesztésére kénytelen fordítani. Különösen előfordul ez az eset, ha öregebb fáknál az ágakon állva - nem pedig létráról - szedjük a termést.

Jó ha tudják a kistermelők, hogy nem szabad gyümölcsöt szedni esőben vagy olyan állapotban, amikor az esőtől vagy a hajnali harmattól a gyümölcs még nedves. A vizes felületű gyümölcsök rendkívül gyorsan fertőződnek és romlanak, ezért eltartási idejük jelentősen lerövidül. A gyümölcs eltarthatósága szempontjából nem előnyös pl. forró napsütésben szüretelni, mert a megmelegedett gyümölcs is viszonylag gyorsan romlik.

A legtöbb gyümölcsöt - kivétel az őszi- és kajsziarack és a málna - kocsányával együtt kell szedni. Ha kocsány nélkül szedjük le, akkor a nyílt sebfelületen fertőzési kaput nyitunk, aminek következtében a gyümölcsünk korábban kezd el romlani. Ezt mindenképpen kerülnünk el.

Az alma és a körte szüretelésének az ideje

A nyári és az őszi fajtákat "teljes érettségben", míg a téli fajtákat "bio-

lógiai érettségüket" megelőző időpontban szedjük. Kutatók megfigyelései szerint a túl korán való gyümölcs-szedés után - a tárolás során - a termés gyorsan fonnyad és az utóérés alatt az íz- és illatanyagok is kevésbé fejlődnek ki. Viszont később se szüreteljünk, mert ebben az esetben nagyobb lesz a gyümölcs hullása, másrészt azért sem, mert pl. a túlérő alma és körte nyomásra érzékeny és csak rövid ideig tárolható ép állapotban. Idősebb kertészek megfigyelése, hogy ha az almafákon nagy termés van - azaz sok az apró alma - a gyümölcsök jobban tárolhatók, mint a kevesebb termésnél a "darabosabb", nagyobb gyümölcsök.

A közkedvelt jonatán alma gyakori betegsége a "jonatánfoltosság". Ilyenkor a gyümölcsön kerek alakú 2-3 mm nagyságú foltok keletkeznek. A jonatánfoltos alma nem kerül exportra. A tárolás során a gyümölcs húsában keserű ízű, besüppedő barna foltokat, a "tapló foltosságot" általában kalcium hiánya idézi elő. A nagyobb gyümölcsök fogékonyabbak erre a betegségre, mint az apróbbak. Külföldi kutatások szerint védekezésül szüret előtt 8-10 naponként 0,5-0,6%-os kalcium-nitrátos permetezéssel segíthetjük az alma héjában a kalciumtartalom növelését.

A gyümölcsszedéshez használatos eszközök

Ajánlatos a gyümölcs szedéséhez minél laposabb edényeket használni. A hollandi rekeszekbe, tálcára, műanyag- vagy faládákba úgy rakjuk a gyümölcsöt, hogy egy-két rétegnél több ne fekdjön egymáson. Így hosszú ideig tudjuk tárolni. Már a szedés alkalmával válogassuk a gyümölcsöt. Rakjuk félre a hibás, túlérő, deformált terméseket, mert ezeket ha nyers - közvetlen fogyasztásra nem használjuk fel, de összegyűjtve cefrézhető és később belőlük ízletes pálinka főzhető.

Fontos, hogy a leszedett gyümölcsöt ne süsse a nap, lehetőleg árnyékos helyen tartsuk az elszállításig. Valamennyi gyümölcsöt szedjük le, mert ezek visszamaradva a kártevők és a betegségek terjesztésével a következő évben nagy károkat okozhatnak.

Dr.L. L.

A zöldtrágyázás gyakorlati

Az istállótrágya szerepe nem vitatható a talajélet kialakításának folyamatában, hiszen ősidők óta ismert jótékony hatása. Az elmúlt évtizedekben az állatállomány drasztikus csökkenésével az istállótrágyázás azonban nagyon visszasorult, egyre költsége-sebb eljárássá vált. Minősége is egyre rosszabb lett a szakszerű kezelés hiánya miatt. Kiváltképp hatástalan, ha a bedolgozása kiszórás után napokat várat magára.

A talajok tápanyag-utánpótlásában az ötvenes évektől kezdve a műtrágyák vették át a főszerepet. Nem vitatható, hogy műtrágyázással a terméseredmények jelentős növekedése érhető el, de csak akkor, ha azok hatóanyagai a növények számára felvehető állapotban vannak.

Az anyagcsere-folyamatok a víz és a levegő állandó jelenlétében zajlanak, amit csak a mikroorganizmusok aktív tevékenysége mellett képes a talaj biztosítani. A mikrobiális tevékenység a talaj melegedésével egyidejűleg megindul.

Nem kell feltétlenül tudományos igényességgel kezelni a talajélet fontosságát, hiszen „józan paraszt észszel” könnyen felfogható összefüggésekről van szó. Az ideális talajviszonyokat csak úgy lehet megközelíteni és fenntartani, ha a talajainkat rendszeresen szerves anyagokkal látjuk el. A mai „beosztó” gazdálkodás mellett a költséges lehetőségek közül - a leginkább elérhető változatot kell a gazdának kiválasztani. Az istállótrágyázás, komposzttrágyázás, zöldtrágyázás és a baktériumtrágyázás mind-egyike a talajélet és a talajerő fenntartásának az elősegítője. Könnyű belátni, hogy ezek közül talán legkevésbé költséges a „zöldtrágyázás”. Nincsenek szállítási, kiszórási feladatok és a vele járó magas költségek. Nincsenek azonnal végzendő munkák, amelyek bonyolult üzemszervezési feladatokat igényelnek.

Milyen az ideális zöldtrágyanövény?

A zöldtrágyázást közvetlen és közvetett előnyök miatt érdemes végezni. Szeretnénk vele elérni azt, hogy

talajaink állandóan fedettek legyenek a lekerülő haszonnövények után, ezáltal ne veszítsenek felesleges energiát, ne veszítsék el kialakult szerkezetüket, és kerüljék el az eróziót. Másrészről pedig minél több napenergia juthasson a talajba gyökérzetük révén és teremtsenek strukturális szempontból ideális talajállapotokat a mélyebb talajrétegekben is. Szolgálják ki táplálékkal a talajlakó mikroorganizmusokat, hogy azok kifejthessék jótékony tevékenységüket a talajban, ami a következő időszak haszonnövényei érdekében rendkívül előnyös hatású.

Mezőgazdasági kutatók ajánlása szerint a zöldtrágyanövényeket az erős kifejlett gyökérzetük és vegetatív tömegük miatt érdemes és kell termesztetni nyárvégi vetésben. Ilyenkor általában már nincs idő arra, hogy a növények generatív szakaszba lépjenek és elhasználják az energiát a gyökér további fejlődése előtt.

A zöldtrágyázás kialakult gyakorlatában azok a kétszikű rövid tenyészedejű, gyors fejlődésű növények - mustár (vetőmag: 16-22 kg/ha), olajrettek (18-22 kg/ha), facélia (10-12

A talajjavító zöldtrágyázás gyakorlati módozatai

A múlt század első felében - érdekes módon - sokkal inkább az érdeklődés és a kutatás középpontjában állt a zöldtrágyanövények talajjavító hatásának vizsgálata, mint napjainkban. A talajszerkezet és a kémhatás szempontjából szélsőséges talajok javításának lehetséges megoldásaként jött számításba ezen növények alkalmazása és ennek érdekében nagyon eredményes kísérletek folytak. Egyre jobban érvényesülni látszott az elmélet, hogy a zöldtrágyázás a hiányzó istállótrágyázás pótlására is alkalmas, ha kiegészítik némi műtrágyával a lebontás gyorsítása és a tápanyag-egyensúly biztosítása céljából.

Napjainkban az alábbi zöldtrágyázási gyakorlatból választhatnak a gazdálkodók:

Főnövényként, illetve köztesként vetett zöldtrágyanövények esetében a zöldtrágyázási „ugar” valósul meg, amikor termést nem várunk az adott területről. Ez a mai gyakorlatban ritkán fordul elő, azonban a szántóterületek egy részének tervezett kivonása esetében minden bizonnyal ismét előtérbe kerül. Ennek példáját látjuk Burgenlandban, mióta Ausztria az EU tagja lett.

Fedett tarló vagy „heretakarós” zöldtrágyázás esetén az őszi kalászo-

sokra tavasszal rávetjük az évelő pillangósok valamelyikét /vöröshere, fehérhere, komlóslucerna, korcshere, somkóró/, esetleg a fűfélék közül az angolperjét. A valamelyest mérsékelt termést adó kalászos aratását követően ezek megerősödve jelentős zöldtömeget képeznek, melyet ősszel alászántunk. Előnye, hogy nem igényel külön talajmunkát, hátrányos lehet száraz években, amikor a herefélék termesztése meghiúsul.

„Sarjű-zöldtrágyázás” úgy végezhető, hogy az évelő pillangós első növedékét takarmányként hasznosítjuk, a másodikat - a sarjűtermést - pedig leszántjuk. Ezt somkóró esetében a költségek csökkentése mellett kiválóan lehet alkalmazni.

„Tarlóvetéses-zöldtrágyázás” a leginkább terjedőben lévő és kedvelt megoldás. A főnövény - rendszerint kalászos gabona - betakarítása után a tarlóba rövid tenyészidejű növényt vetünk, majd virágzás előtt leszántjuk, esetleg hagyjuk lefagyni /pl. mustár esetében/ és tavasszal „mulcsba” vetünk. A növénytermesztési gyakorlatban a tavasziak elé beiktatott zöldtrágya- vagy mulcsvetések most kezdenek elterjedni, azonban az uniós gyakorlatban már elfogadottak, és egyre inkább kedvelté válnak jövedelmezőségük miatt.

Dr. László László

tudnivalói

kg/ha), takarmányrepce (12-15 kg/ha), somkóró (12-14 kg/ha), és csillagfürt (14-16 kg/ha) - váltak be leginkább, amelyek szerteágazó, mélyreható és gyors növekedésű, nagy tömegű gyökérzetet fejlesztenek. Magasabb vetőmagnorma alkalmazásával tovább növelhető mind az ideális zsenge zöldtömeg, mind a szerteágazó energiát szolgáltató gyökértömeg. A zöldtrágyázásnál a föld feletti vegetatív részek alászántásával a humusztartalom növekedése mellett jelentős nitrogénbőséget is elérhetünk a gondos munkavégzéssel.

Zöldtrágyanövényekkel szemben támasztott követelmények:

- lehetőleg rövid tenyészidejű legyen,
- erősen és mélyen gyökerező legyen,
- gyorsan képezzen vegetatív tömeget,
- legyen toleráns a talaj és az éghajlat iránt,
- a talaj nitrogénkészletét lehetőleg gyarapítsa,
- könnyen kezelhető és gazdaságos legyen.

A jövő védekezési formái a gyümölcsösben

Integrált növényvédelem

A gyümölcsfajok közül az alma az egyik olyan faj, melynek gazdaságos termesztéséhez - a kártevők és kórokozók életmódja és nagy száma miatt - a tenyészidőszak alatt legalább 10-12 növényvédelmi permetezés szükséges. A hagyományos növényvédelmet alkalmazó ültvényekben az ennél nagyobb permetezési szám általános. Ez azonban a magas önköltség, a nagy környezetszennyezés és a hasznos szervezetek elpusztulása miatt a jövőben nem járható út.

Ültvényeinkben a végső cél egy olyan ökológiai egyensúly elérése, melynek létrejötte után a károsítókat a kártételi küszöb alatt tarthatjuk úgy, hogy a környezetre gyakorolt terhelést minél kisebb mértékűre szorítsuk.

Hazánkban egyre több almatermesztő védi ültvényeit az integrált növényvédelem szabályainak megfelelően, melyeket az alábbi pontokban lehetne röviden összefoglalni:

Az integrált növényvédelem egységes rendszer, mely a vegyi védekezésen kívül minden olyan tevékenységet, növényvédelmi eljárást, eszközt magában foglal, mely a kártételt megelőzi, illetve lehetséges mértékét csökkenti.

A védekezéseket mindig az adott károsító szervezet biológiájának a figyelembe vételével kell elvégezni.

Ha lehetséges, alkalmazzunk előrejelzési módszereket, és ezekhez igazítsuk a vegyi védekezéseket.

A védekezések mindig a hasznos antagonisták szervezetek figyelembe vételével történnek.

Nem elsődleges cél a károsító teljes kiirtása, hanem csak a kártételi küszöb alá való visszazorítása.

A forgalomba kerülő növényvédőszerkeket 3 kategóriába sorolják attól függően, hogy használhatók-e az integrált növényvédelemben vagy sem. A kategóriákat színekkel - piros, sárga és zöld - jelölik. Az integrált technológiában a zöld színnel jelölt szerek korlátozás nélkül, a sárgával jelöltek

Biológiai növényvédelem az üvegházakban

Napjainkban a kertészkedéssel foglalkozó gazdák keresik a környezetbarát módszereket a különböző növényvédelmi problémák megoldásához. A biológiai növényvédelem általános előnye az, hogy csökken a toxikus peszticideknek a jelenléte, az előállított termék nem szennyezik különböző szennyezőanyagok és nem utolsó sorban a környezetszennyezés mértéke is minimális. Ennek is tudható be, hogy az utóbbi évtizedekben megnőtt a vásárlási igény a vegyszermentes módszerekkel termelt zöldségfélék iránt.

A biológiai védekezés előnyös tulajdonságai között emlegetik a szakemberek, hogy a védekezési költségek sokkal alacsonyabbak, mintha kémiai módon végeznék el a védekezést. Nem is szólva arról, hogy alkalmazásakor nem szükséges az előírt ún. „védekezési idő” megtartása, tehát a zöldségfélések azonnal fogyaszthatóak. Ezt igazolja a statisztikai adat is, hogy a világon rohamosan terjed az üvegházakban az integrált biológiai védekezés.

A hajtási paradicsom esetében szinte valamennyi kártevője ellen van ma már nagyszámú, a kereskedelmi forgalomban megvásárolható ún. „természetes ellensége”.

A paradicsomhajtás egyik legveszedelmesebb kártevőjének az üvegházi molytetűnek (*Trialeurodes vaporariorum*) természetes ellensége a molytetűirtó fémfürkész (*Encarsia formosa*). A paradicsomhajtás növényvédelmének megoldását a szakemberek az üvegházi molytetűk elleni biológiai védekezésre alapozzák. A liszteske ellen hagyományos védekezési eljárásoknál hatékonyabb, ha az üvegházakban a molytetű fürkészdarazsokra bízunk a kártevők elpusztítását. Az *Encarsia formosa* a biológiai növényvédelem egyik legregebben alkalmazott módszere, mely szinte az egész világon ismert és egyre jobban elterjedt. A gyakorlati kivitelezéshez ajánlatos szakemberek tanácsát kérni.

Az üvegházi molytetű másik természetes ellensége a fekete katicabogár (*Delphastus pusillus*), melyet a

biokertészettel foglalkozó kistermelők régóta ismernek. Van egy másik katicabogár faj, a *Harmonia oxycridis*, amely ugyancsak minden levéltetű faj ellen eredményes védelmet nyújt. Kutatók megfigyelése szerint az *Aphidius colemani* fürkészdarazs faj is jelentős mennyiségű levéltetvet képes naponta elfogyasztani.

A paradicsom hajtásában az atkák (*Acarina*) különböző fajtái is előfordulhatnak, az ellenük való védekezés szintén a fenti eljárással ajánlott.

Az utóbbi években a paradicsom kártevői elleni védelemben a figyelem egy mezei poloskafajra (*Macrolophus caliginosus*) irányul. Megfigyelések szerint megeszik minden paradicsomot károsító lágytestű rovar. Ezenkívül jól pusztítja az üvegházi molytetűt, a dohány molytetűt, a különböző levéltetveket és atkákat, aknázólegyeket, de elfogyasztja a lepkék tojásait is. Érdemes tehát a kertészkedőknek a biológiai növényvédelemre is jobban odafigyelni.

(LSZ)

csak korlátozással, a piros jelűek pedig egyáltalán nem használhatók fel. Sajnos, a jelenleg forgalomban lévő készítmények nagy része a piros kategóriába tartozik. Zöld kategóriába azok a termékek tartoznak, melyek közvetlenül a károsítóra hatnak és az antagonista szervezeteket kímélik (pl. kitinszintézist gátló készítmények, speciális levéltetűirtók) vagy használatukkal a környezetet kevésbé szennyezzük (pl. levélherbicidek).

Levéltetvek az idei év legelterjedtebb kártevői

Kora tavasztól a vegetáció végéig károsítanak a levéltetvek, melyek közül az almában elsősorban a levélpirosító alma levéltetű (*Dysaphis devector*), a zöldalma levéltetű (*Aphis pomi*) és az alma levéltetű (*Dysaphis plantaginica*) fordul elő. Védekezésre a korai tavaszi időszakban a Zolone 35 EC-t használhatjuk, mely egyben a lombrágók ellen is védelmet nyújt. A későbbi időszakban a levéltetvek megjelenése esetén speciális - környezetkímélő - tetűirtó szerrel a Pirimorral védekezhetünk. A jövőben megreformálhatja az alma növényvédelmét a könnyű nyári olajos (Vektafid A) permetezés, amely nem csak a levéltetveket pusztítja, hanem a pajzstetvek, almamoly, sodrómolyok, levélaknázó molyok, kaliforniai pajzstetű ellen is jó hatásfokú és alkalmazásával megakadályozhatjuk a **vírusátvitelt is**. Az integrált növényvédelmi technológia alkalmazása esetén a Vektafid A-t, nagy lémenységgel kell kijuttatni.

Kép és szöveg: Tamasek Zoltán

Biológiai növényvédelem

A kártevők elleni megoldást keresse a természetben

Ragadozó atkák tripszek és atkák ellen

Fürkészek tetvek ellen

Fürkészek liszteskék ellen

Poszméhek a beporzáshoz

Ragadós színcsapdák:

- Sárga liszteskék, levéltetvek, káposztabolhák ellen
- Kék tripszek ellen
- Fehér alma- és szilvadarázs valamint a káposztalégy ellen
- Szférikus cseresznyelikasztó légy ellen

- POLYVERSUM®** – elősegíti a növények növekedését
- könnyebb védelem a gombabetegségeken
 - Fonalférges - tőzegszúnyogok ellen
 - Fonalférges - pondrók ellen
 - Fonalférges - csigák és meztelen csigák ellen

bioTomal

941 36 Rúbaň 23
Tel./fax: 035/64 99 167

A szilva védelme szüretig

Házikertekben szilvafáink védelmére gyakran nem fordítunk olyan gondot, mint a többi gyümölcsfélére. Ezért minden évben jelentős kárt okoz a termésvesztés és a minőségromlás. Pedig a gyümölcs nemcsak kiváló export-, hanem jelentős ételmezési termék is, akár nyersen, akár konzervként vagy aszalványként fogyasztjuk.

Hosszú távon a sikeres, megbízható szilvatermesztés alapja csakis a vírusmentes szaporítóanyaggal való telepítés.

A termő szilvafákon már a nyugalmi állapotban el kell kezdeni a növényvédelmet. Ebben az időszakban mechanikai védekezést végzünk, vagyis a fák törzsének, vágásainak tisztogatását, a beteg, fertőzött ágrészek levágását, eltávolítását.

Rügypattanás előtt áztatásszerűen nagy lémenyiséggel elvégzett lemo-

só permetezéssel a kórokozók és a kártevők áttelelő alakjainak gyérítését, elpusztítását érhetjük el. A fehérbimbós állapotig főleg a gombás fertőzések ellen a csonthéjasok moníliaja, a polisztigmás levélfoltosság, a táskásodás és a levéllikacsosodást okozó betegségek ellen kell védekeznünk, főleg réztartalmú szerekkel mint pl. a Champion 50 WP stb.

Bizonyos évjáratokban az előrejelzés alapján – az idei is ilyen volt - arról kell döntenünk, hogy szükséges-e

a levéltetvek őszanyái, ill. a szokásosnál korábban előjövő gyümölcsdarazsak ellen védekezni. Itt az Oleoekol használható hatásosan.

Virágzaskor

Az utóbbi években egyre fontosabbá válik a monília elleni védekezés a – virágzásba történő permetezéssel – ebben a kultúrában is. Minden esetre a fungicid olyan legyen, ami a polisztigmás levélfoltosságra és a levéllikacsosodást előidéző betegségekre is hatásos. Ehhez a kezeléshez a szilvára általában kontakt hatóanyagot használunk, ami a méhekre nem veszélyes pl. Merpan 80 WDG.

Sziromhullás után

Közvetlenül sziromhullás után kiemelt feladat a gyümölcsdarazsak elleni védekezés, mivel a legnagyobb terméskiesést a poloskaszagú szilvadarázs okozza. Ezt lehetőleg olyan hatóanyagú készítménnyel kell megoldani, ami a levéltetvek ellen is hatékony pl. Calypso 480 EC, Pyrinex 25 ME.

Ha a piros gyümölcsfa-takácsatka is jelen van, akkor speciális atkaölőt kell külön használnunk pl. Apollo 50 SC-t.

A cserebogár rajzásának évében az itt említett rovarölőszerek kitűnőek az imágók elpusztítására is.

Ebben a fenológiai stádiumban fontos a polisztigmás levélfoltosság és a levéllikacsosodást okozó betegségek ellen azonos fungiciddel védekezni.

Gyümölcskötéstől – szüretig

Ez a szakasz a telepített fajták érési idejétől függően 2 - 4 hónapot tesz ki, ekkor a gombás eredetű megbetegedések (sztigminás betegség, levéltetvek, kártevő atkák, amerikai szövőlepke ellen a betakarítás után legalább egy alkalommal a védekezés pl. Pyrinex 25 ME-vel, mert ennek elhagyása gyakran lényegesen nagyobb költségterhet okoz a következő évben, mint amibe a kezelés kerül.

Szüret után

Különösen a korán leszüretelt fajták esetében szükséges a levéltetvek, kártevő atkák, amerikai szövőlepke ellen a betakarítás után legalább egy alkalommal a védekezés pl. Pyrinex 25 ME-vel, mert ennek elhagyása gyakran lényegesen nagyobb költségterhet okoz a következő évben, mint amibe a kezelés kerül.

A védekezést továbbra is folytassuk

A szilva levéllikacsosodó betegségét szaknyelven a *Stigmia carpophila* gomba okozza. A betegség nagyobb mértékű fellépésére hűvösebb, csapadékos tavaszi időjárást követően kell számítani, így ebben az évben is nagyobb mértékben megfigyelhető nemcsak a szórványgyümölcsösökben, de az ültetvényekben is. A betegség jellegzetes tünete a levéllikacsosodás. A fertőzött leveleken apró, kerek, sárga közepű, bíbor szegélyű foltok jelennek meg. A foltok széle megbarnul, a folt helyén a levél kilyukad. Az ágakon, vesszőkön szürkésbarna, elliptikus, a gyü-

Szilvalevél
likacsosodása

mölcsön pedig kerek piros foltok képződnek. Ellene a szüretig mancozeb és captan hatóanyagú szerekkel kell védekeznünk (Dithane, Merpan stb), korai fajtáknál figyelembe kell venni a várakozási időt.

A monília gombabetegség a szilva egyik jelentős kórokozója. Már a virágzáskor jelentkezik, és hajtásszáradás is okoz. Az utóbbi években rendszeres termésvesztés okozója, mivel gyümölcsrothadás a következménye. Fertőzési forrásai a fertőzött ágak, gallyak és a gyümölcsmúmiák, róluk esőcseppel, széllel terjednek a gombaspórák. Gyümölcsökbe sérüléseken keresztül pl. jégverés, homokverés, rovarok stb. jutnak. Ellene a kártevők és gombabetegségek elleni rendszeres védelem javasolható.

Az utóbbi időszakban nagyon elterjedtek a levéltetvek, melyekből különösen a sárga szilva-levéltetű veszélyes, mert a szilvahimlő vírus vektora. Ezenkívül nagyon gyakori kártevő a hamvas szilvalevéltetű, a nagy szilva-

levéltetű és a barna szilvalevéltetű is. Szívogatásuk nyomán a hajtások satnyulnak, a levelek görbülnek, nő a tápanyagvesztés, a termés minősége és mennyisége romlik. A rendszeresen megjelenő mézharmat korompenésnek nyit utat. A nyár folyamán is repülő szárnyas egyedek folyamatosan létesítik a tetűtelepeket, ezért észlelésükkor használjunk speciális készítményeket, melyek a tetvek természetes ellenségeit, a katicabogarakat, a fátolkákat és zengőlegyeket megkímélik, ilyen pl. az Actara WG, az Aztec, a Calypso 480 EC, a Mospilan 20 SP.

A szilvának jelenleg is nagyon időszzerű károsítója a szilvamoly – *Cydia funebrana*. Minden évben nagy a kártétele. A fertőzött éretlen termés már júniusban lepotyog, és a benne levő lárvá befeljezi fejlődését. Július elején megjelennek a sokkal népesebb 2. nyári nemzedék lárvái, amire a termésszen levő mézgafofolyás, színváltozás, méretváltozás is utal. Ez a nemzedék szeptember utolsó napjáig rajzik, s itt a nemzedékek már összefolynak. Az ilyenkor kifejlett lárvák a fakéreg védelmében bebábozódnak.

A szilvamoly jelenlétét, rajzásának erősségét ill. a rajzó lepkék sűrűségét jól nyomon követhetjük a szexferomon csapdákkal. Segítségükkel jól időzíthetjük a védekezést, melyre elsősorban a természetes ellenségeket megkímélő, zöld jelzésű készítményeket a Dimilin 48 SC, Match 050 EC, Nomolt 15 SC, Rimon 10 EC ajánlunk. Érés előtt az egészségügyivárakozási időt mindenképpen be kell tartani.

Csekes Zoltán
a KMEMI komáromi részlegének
munkatársa

Szilva monilia

A jelenlegi ismeretek szerint a betegség a *Monilinia laxa*, a *Leucostoma cincta* és a *Clastoerosporium carpophilum* gombák, valamint a *Xanthomonas pruni* baktériumok és egyéb patogének okozzák.

Jellemző tünetek

A betegség jellemző tünetei közé tartozik, hogy a megtámadott barackfákon a kéreg elválk a fától, és a betegséget mindig nagyfokú mézgaképződés is kíséri. A fertőzés tünetei rákos sebek formájában gyakran figyelhetők meg a törzsen is. A fertőzött és egészséges részek közötti átmenet azonban nehezen különböztethető meg. A gutaütés a levelek gyors száradásával, majd az ágacskák és egész ágak kiszáradásával jár, majd rövid idő múlva az egész fa is elhalhat. Némely esetben a fertőzött fák tavasszal már ki sem hajtanak.

A fertőzés keletkezésének feltételei

A hervadást kiváltó toxint a *Monilinia laxa* termeli, amely a virágokon vagy a terméseken át fertőzve az ágak elhalását is okozza. A fás szövetek elhalása a fertőzés helyétől 5-10 cm távolságra is kiterjedhet. A hervadást ugyanakkor a *Verticillium* nemzetségbe tartozó gombák is kiválthatják, amelyek a kambium elhalását okozzák. Az apoplexiával sújtott barackfák szöveteiben nagyon gyakran megtalálható a *Leucostoma cincta* gomba is, amely a sérült részen élősködik, és a szállítórendszer gátlásával fejti ki hatását. A betegség az ágak lokális elhalása révén is megnyilvánulhat. A fertőzés az ág közepén jelenik meg, majd a törzsi részbe is áttérjedhet, általában 20-50 cm-es körzetben károsít.

A kajszibarack gutaütése az egyik legveszélyesebb betegsége ennek a gyümölcsfajnak. Annak ellenére, hogy már nagyon sok ismeretet szereztek róla a tudósok és a szakemberek,

a betegség kialakulásának okait még mindig nem sikerült egyértelműen meghatározni. A fertőzés nagyon gyors lefolyású lehet, amelynek nyomán a fák elhervadnak és elpusztulnak. Krónikus fertőzés esetén fokozatos elhalás formájában a fa néhány év alatt pusztul el.

A szakmai vélemények szerint a gu-

A barackfák gutaütése

A kajszibarackfák hirtelen pusztulását a kertészkedők többnyire egyszerűen csak gutaütésnek mondják, a szakirodalomban a betegséget azonban apoplexia néven említik. A betegség kórtünete feltűnően gyors lefolyású, az egészségesnek látszó fa vagy koronájának egy része hirtelen hervadni kezd, elszárad, majd elpusztul. Régebben általánosan elfogadott volt az a nézet, hogy a gutaütést elsősorban a fagykár okozza, a nyolcvanas években végzett vizsgálatok alapján azonban már egyértelműen bizonyítást nyert, hogy a betegség kialakulásában elsősorban a baktériumos és a gombás eredetű fertőzés játszik elsődleges szerepet.

taütés kialakulásában jelentős mértékben szerepet játszik az alanyok és a fajták különbözősége, sokszínűsége. Nagy jelentőséggel bírnak a termőhelyi feltételek és egyéb élettani tényezők is. A betegség kialakulását azzal is magyarázni lehet, hogy mivel a baracktermesztés őshazájának Északkelet- és Közép-Ázsia tekinthető, a nálunk érvényesülő klimatikus feltételek eltérnek az eredeti termőhelyi feltételektől.

Védekezési lehetőségek

A betegség elleni védekezésben elsősorban a megelőzésre kell összpontosítani, egészséges, magasabb szintű ellenálló képességgel rendelkező alanyok kitenyésztésével és az adott fajta konkrét tulajdonságainak figyelembe vételével a termőhely megválasztásában. Ugyanilyen fontos a fák helyes metszése, a vágási és egyéb sérülések fertőtlenítése és kezelése, a fák optimális tápanyagellátásának biztosítása, amellyel azok vitalitását, életképességét erősítjük. A védekezésben fontos szerep jut a betegségek és károkozók elleni hatékony védelemnek, ugyanakkor ha lehetséges, a fákat a túlzottan alacsony hőmérséklet negatív hatásaitól is érdemes megvédeni.

Egyes vélemények szerint a metszések időpontjának helyes megválasztásával is csökkenthető a fertő-

A betegség jellemző tünete a mézgásodás

zés kialakulásának veszélye. Az ismeretek szerint ugyanis a barackfa rügyfakadástól júniusig nem fogékony a gombás és baktériumos fertőzésre, ekkor lenne érdemes metszeni, de ez nem mindig megoldható. A metszés megkezdése előtt érdemes bordóilével lekezelni a fákat, hogy a fertőzés esélyét csökkentjük. Téli vagy őszi metszéskor érdemes fertőtleníteni az ollót vagy a fűrészt, nehogy a rajtuk megtapadó kóroko-

zók tovább terjedjenek. A sebfelületek kialakulása – főleg a törzsön – különösen fokozza a baktériumos fertőzések veszélyét, ezért elsősorban a fák törzsének épségére kell ügyelni, lehetőleg igyekezzünk megelőzni a nyulak okozta rágási sebek kialakulását is.

(A növényfajok és a szőlő betegségeinek atlasza alapján feldolgozta Szilvássy László felvételei)

A szamóca termőhelye

A szamóca a szélsőséges talajok kivételével mindenütt megél. Igen nagy azonban a terméskülönbség a tápanyaggal és vízzel jól ellátott üde, barna homok-, homokos vályog- vagy fekete gyeptalajon, illetve a rossz adottságú és gyengén ellátott talajon termeltek között.

A sülevényes, kavicsos, kis szervesanyag-tartalmú homoktalajok, a szódás szikések, a meszes talajok, a túlságosan kötött talajok, a nyirkos talajok a szamóca rossz termőhelyei. Legjobban díszlik a savas, 5-6 pH-jú talajon.

A tápanyagot, a szerves anyagot meghálálja. Szeles fekvésben nem érzi jól magát. Különösen télen és tavasszal tesz kárt az erős szél a lombzat kiszáritásával, összetörésével. Ugyanakkor a szellős fekvés kedvező, mert a túlzott nedvesség és párásság jelentősen elősegíti a szürkerothadás kártételét, a virág és a gyümölcs pusztulását. A melegre a szamóca nem kimondottan igényes. A mi klímánk alatt jól érzi magát. Amíg a talajnedvesség, a levegő páratartalma egyensúlyban van, a magasabb hőmérséklet gyorsítja a növény fejlődését és a gyümölcs érést.

Az utófagyokra főként a korai fajták első, legértékesebb virágai nagyon érzékenyek, gyakran elfagynak. Mély fekvésbe ültetni tehát ezért sem ajánlatos.

Csapadékviszonyaink már nem olyan mértékben elégitik ki a szamóca igényét, mint például talajadottságaink. A szamóca induláskor, virágzáskor, terméséréskor (április-július), majd a rövidebb napok beköszöntével, augusztusban és szeptemberben különösen vízigényes. Nálunk sokszor előfordul, hogy csapadékszegény, forró a május, de még gyakoribb a száraz, forró augusztus, sőt szeptember is. Ezért a megfelelő és tápanyaggal jól ellátott talajba ültetett növényeket szükség szerint öntözzük. Az öntözés mértéke olyan legyen, hogy májusban 6-7, júliusban 7-8, augusztusban 8-9, szeptemberben pedig 6-7 liter víz jusson naponta átlagosan négyzetméterenként. Az öntözés legkülönbözőbb módját alkalmazhatjuk. Az a fontos, hogy a víz fő-

liás termesztés esetén is eljusson a gyökerekhez. Termésérés előtt és alatt jobb, ha vizet közvetlenül a talajra vagy a talajba juttatjuk (áraszthat, csöpögtető öntözés, fólia alá juttatás), mert így nem növeljük a rothadás ve-

szélyét. Sajnos a levegő páratartalmát már nem tudjuk ennyire szabályozni, ezért is fontos (hogyha módunk van rá), hogy aszályra hajló területekre ne telepítsünk szamócat.

(sz)

A talajfertőtlenítés is fontos

A talaj fertőtlenítése – a szamóca telepítése előtti trágyázással egy időben – ugyancsak fontos feladat. Rovar kártevőkkel, pl. cserebogárpajorral, drótféreggel, fonálféreggel, gyommagvakkal és káros gombákkal különösen a kertek talaja olyan mértékben elfertőződött, hogy legjobb törekvéseinket is tönkretelheti, ha a telepítés előtt nem mentesítjük a talajt. Hideg, fagyos teleken a szer nem hat, hiszen ilyenkor a rovarok az áttelelés miatt mélyebb rétegekben tartózkodnak.

Hatásos és általában kapható szer a Basamid G granulátum, amelyből a jól átmunkált talajra 50-60 grammot szórjunk ki négyzetméte-

renként, és munkáljunk be azonnal a kissé nedves talajba. Hatásos, ha a kezelés után a talaj felületét jól porlasztott vízzel enyhén beöntözzük, majd a talaj felületét zárjuk. A nagy felületen és az intenzíven szamócat termeszto helyeken (pl. Olaszországban) a talajfertőtlenítés általános. Zárt, összehegesztett fóliával takarják le az egész felületet, hogy az elgázosodó vegyszer ne távozzon idő előtt a talajból. Hatását egy-két hét alatt fejti ki. Hatásos a szer, ha a talaj hőmérséklete legalább 10 °C, de jobb, ha 18-20 °C. A Basamid G elpusztítja a talajban élő kártevőket, a fonálférgeket, a talajgombákat, és a gyom-

magok csírázását is gátolja. A második hét után a takarófóliát el kell távolítani, és a talajt 15-20 centiméter mélyen meg kell mozgatni (kapálni, szellőztetni), hogy a vegyszer bomlását és a gázok eltávolítását elősegítsük. Ellenkező esetben károsodhat a szamóca gyökérzete. A szer használata során óvatosan kell eljárni, az előírásokat be kell tartani, mert méreggel van dolgunk! Mindkét szer használata előtt meg kell vizsgálni a talajt, hogy milyen mértékben fertőződött, szükséges-e a gázosítás, illetve mennyi szert kell felhasználni.

(Főző J.:

Szamóca termesztés másképpen)

A bélai kasztyepincészet udvara

Almásfüzitői VI. DIVINEX nemzetközi borverseny

Éremeső a dél-szlovákiai borászoknak

A DIVINEX nemzetközi borversenyen ismételten bebizonyosodott, hogy Dél-Szlovákiában kiváló szőlő, a minőségi alapanyagból pedig kitűnő, helyüket nemzetközi versenyeken is bátran megálló borok készíthetők. Az idén Almásfüzitőben megtartott nemzetközi versenyen borászaink a huszonnégy aranyéremből tizenhármat, a hetven ezüstből 46-ot, a 49 bronzéremből 33-at gyűjtöttek be, miközben a neves magyar és szlovák borszakértőkből álló bírálóbizottság 65 termelő 151 bormintáját értékelte.

A nemzetközi megmérettetés résztvevőinek kétharmada szlovákiai volt, mintegy ötven kis- és nagytermelő 18 községből vett részt a versenyen. A legtöbb termelő Bátorkesziből, Muzsláról és Dunamocsról érkezett.

E nemzetközi borverseny hat év alatt rangos megmérettetésre nőtte ki magát. A virti Kovács János, a Borlovagrend tagja, az ideit értékelve megállapította: a borászok mára komoly szakmai kihívásnak tartják ezt a borversenyt, ami az értékelésre leadott minták minőségében is megmutatkozott. Olyan borok kerültek a szakmailag elismert magyarországi és szlovákiai pontozók – köztük az egyik legjobb hazai szőlész és borász Korpás András és Miroslav Petrech – elé, amelyek Kovács János szerint bármelyik borversenyen megállnák a helyüket. A nagydíj ugyan Neszmélyen marad, Szöllősi Mihálynál, aki 2003-as évjáratú Sauvignon Blanc borával 92,6 ponttal lett az abszolút győztes, ám a legjobb fehérbor 94,8 ponttal a muzslai Rivel Kft. pincéjéből került ki. Ez a bor igazi különlegességnek számított, hiszen Szlovákiában tavaly csak két vagy három bortermelő büszkélkedhetett jégborral. Miroslav Petrech pedig egy 2003-as évjáratú olaszrizling jégbort kóstoltatott a degusztátorokkal.

A DIVINEX borversenyek legnagyobb hozadéka, hogy olyan szőlősgazdák is összemérhették tudásukat a piacon

Miroslav Petrech szőlész borász

Virten borlovagot avattak

A virti hídverőnapok keretében (július 4-én) a Szent Orbán Borlovagrend tagjává fogadta Karol Kunát, a nyitrai földhivatal munkatársát. Az indoklás szerint Kuna a szaktárca egykori nyitrai kihelyezett kirendeltsége vezetőjeként sokat tett és jelenleg is sokat tesz a régió szőlőtermelőiért. Az avatási ünnepségen Kunának fel kellett ismernie a lovagrend zászlós borát, az olaszrizlinget. (ii)

már befutott és nevet, rangot elért termelőkkel, akik mindössze néhány szőlősort művelnek.

A versenyt szervező Vág-Duna-Ipoly Eurorégió vezetői nem titkolták: céljuk e megmérettetéssel a régió által közrefogott területen a szőlészet és borászat, valamint a hozzá szervesen kötődő agroturisztika és borturizmus fellendítése.

A versenynek eddig a magyarországi Neszmély és Almásfüzitő adott otthont. A szervezők azonban idén úgy döntöttek: páros évben magyarországi község, páratlan évben szlovákiai vállalja a házigazda szerepét. Jövőre Bátorkeszire várják azokat a szőlészeket és borászokat, akik rangos borszakértőkkel szeretnék értékelteni borikat.

IZSÁK ILDIKÓ

A muzslai szőlődombok

A LEGEREDMÉNYESEBB DÉL-SZLOVÁKIAI BORÁSZOK

Termelő	Fajta
ARANYÉRMEK	
Farkas Iván, Muzsla Lantódy Aurél, Csilizradvány Nyitrai Borüzem Perbetei Szövetkezet Szalai László, Dunamocs Rivel Kft., Muzsla	Nitra 2002 Fehér burgundi 2002 Müller Thurgau 2003 Olaszrizling 1995 Devín 2003; Devín 2003 késői Olaszrizling 2003; Peseki leányka 2003; Aurélius 2003 Rajnai rizling 2002; Cabernet Sauvignon 2003 Fehér burgundi 2003; Alibernet 2003
Bélai Kastélypincészet Mojmírovcei Szövetkezet	
EZÜSTÉRMEK	
Erdős Rudolf, Kéménd Mészáros János, Muzsla Kovács Gyula, Muzsla Farkas Iván, Muzsla Ifj. Lantódy Aurél, Csilizradvány Kistapolcsányi Borüzem	Rajnai rizling 2002; Semillon 2003 Olaszrizling és Szürkebarát 2003 Olaszrizling 2003 Nitra 2003 Rajnai rizling 2002 Irsai Olivér 2003; Piros tramini 2002; Fehér burgundi 1999 Cuvée 2003; Zöld veltelini 2003; Rajnai rizling 2003; Cabernet Sauvignon 2003 Kékfrankos 2003 Merlot 2003 Cabernet Sauvignon 2003 Aurélius 2003 Chardonnay 2003 Fehér burgundi 2003 André 2003 Szentlőrinci 2003 Kékfrankos 2003 Olaszrizling 2003 André 2003 Cabernet Moravia 2003 Kékfrankos 2003 Fehér burgundi 2002 Irsai Olivér 2003 Semling 2003, Dunaj 2003 Rajnai rizling 2003; Alibernet 2003 Rulandi vörös 2003 Rajnai rizling 2003; Aurélius 2003 Olaszrizling, 1997 Devín 2000 Chardonnay 2003; Zöld veltelini Chardonnay 2002 Chardonnay 2003; Chardonnay barrique 2003; Cserszegi fűszeres Rajnai rizling 2003
Nyitrai Borüzem	
Perbetei Szövetkezet Nagy Ervin, Perbete Szeifert Béla, Kürt Kasnyik László, Kürt Szekeres Ferenc, Kürt Gyöpös István, Bátorkeszi Szász Gábor, Bátorkeszi Nyers László, Bátorkeszi Dedik Pál, Bátorkeszi Jókai László, Dunamocs Kukola József, Dunamocs Szalai László, Dunamocs Tóth Kurucz Sándor, Iza Vörös Benő, Dunamocs Fülöp Zsigmond, Dunamocs Rivel Kft., Muzsla Bélai Kastélypincészet Jozef Baláz, Érsekújvár	
Jobbágy Jolán, Szentpéter Jobbágy József, Szentpéter Hengerics Péter, Komárom 2003; Chardonnay barrique 2003; Bott Frigyes, Komárom	
Mojmírovcei Szövetkezet	
BRONZÉRMEK	
Erős Rudolf, Kéménd	Rajnai rizling 2003; Irsai Olivér 2003; Cabernet Sauvignon 2003 Szentlőrinci Rosé 2003 Szentlőrinci Rosé 2003 Cabernet Sauvignon 2003 Alibernet 1999 Olaszrizling 2003 Devín 2003 Olaszrizling 2003 Vegeyes fehér, 2003 Kék oportó 2003; Olaszrizling 2003 Kékfrankos 2003 Cabernet Sauvignon 2003 Olaszrizling 2003 Kékfrankos 2003 Zöld veltelini, 2003 Fehér burgundi 2003; Olaszrizling 2003 André 2003 Olaszrizling 2003 Cabernet Sauvignon 2003 Leányka 2003 Chardonnay 2003 Zöld veltelini 2003 Chardonnay 2003; Kékfrankos 2003 Kékfrankos 2003 Devín 2003 Fehér burgundi 2003; Szentlőrinci 2003; Kékfrankos 2003 Sauvignon Blanc 2003
Mészáros János, Muzsla Kovács Imre, Muzsla Takács Gyula, Muzsla Kistapolcsányi Borüzem Révész Ferenc, Ebed Révész Gábor, Ebed Góza Gyula, Ebed Mihálik János, Dunaradvány Dékány József, Szőgyén	
Nyitrai Borüzem Perbetei Szövetkezet Szabó Tibor, Bátorkeszi Szeneci Andor, Bátorkeszi Gyöpös István, Bátorkeszi Szegei András, Bátorkeszi	
Méhes Pál, Bátorkeszi Szenecsi György, Bátorkeszi Jókai László, Dunamocs Kukola József, Dunamocs Hollósi Sándor, Dunamocs Fülöp Zsigmond, Dunamocs Jozef Baláz, Érsekújvár	
Jávorka Kálmán, Szentpéter Jobbágy Jolán, Szentpéter Jobbágy József, Szentpéter	
Bott Frigyes, Komárom	

Augusztusban

Gyümölcsfélék

Ha eddig még nem kezdtük el, minél hamarabb fogjunk neki a hajlamos almafajták kezelésének a **gyümölcs keserűfoltossága** ellen. A mézstartalmú levéltrágyákat permetezés formájában kéthetes időközökben juttatjuk ki egészen szeptemberig.

Készítmények: Florasin Calcium Plus, Lamag Vápnik, Wuxal Kalcium.

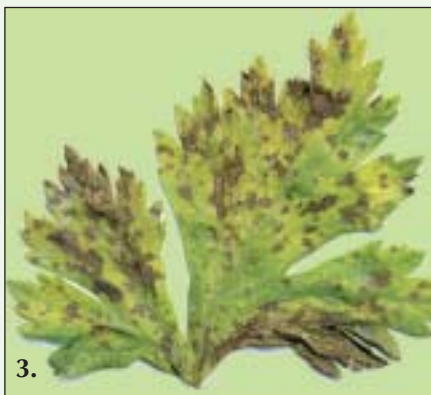

Augusztusban az **amerikai fehér medvelepke** (1. kép) második nemzedéke veszélyezteti a gyümölcsfák lombját. A kártevő ellen elsősorban a hernyófészkek lemetésztésével és elégetésével harcolunk. A vegyszeres védekezés egészségvédelmi okokból csak olyan fákra lehetséges, amelyeken már nincs termés. Az engedélyezett készítményekkel lehetőleg még a fiatal hernyók ellen permetezzünk.

Készítmények: Decis EW 50, Decis 25 Flow, Karate 2,5 WG, Sumithion Super, Zolone EC.

A későn érő őszibarackfajtákat a **keleti gyümölcsmoly** (2. kép) ellen permetezzük a szignalizáció szerint, vigyázva a készítmények előírt várakozási idejének betartására.

Készítmények: Decis EW 50 (várakozási idő 28 nap), Decis 25 Flow (28 nap), Karate 2,5 WG (28 nap), Sumithion Super (21 nap), Zolone EC (21 nap).

Ha a **szamócán** levélbetegségeket észlelünk, az erősen fertőzött leveleket távolítjuk el a növényekről, és utána egy vagy két alkalommal kezeljük őket a felsorolt készítményekkel.

Készítmények: Cuprocaffaro, Dithane DG, Dithane M 45, Kuprikol 50, Novozir MN 80.

Zöldségfélék

A **zeller szeptóriás levélfoltosságának** (3. kép) a csapadékos időjárás és a gyakori öntözés kedvez. Ilyen esetben a növényeket 10-14-napos időközökben permetezzük.

Készítmények: Cuprocaffaro (várakozási idő 7 nap), Kuprikol 50 (7 nap).

A sárgarépán és petrezselymen a **lisztharmat** (4. kép) megjelenésével számolhatunk. Az első kezelést rögtön a tünetek észlelése után végezzük és tíznaponként többször megismételjük.

Készítmények: Karathane LC (várakozási idő 28 nap), Sulikol K (3 nap), Thiovit (3 nap).

Ha a **póréhagymafej-aknázólégy** második nemzedéke ellen vegyszerek nélkül szeretnénk megvédeni a póréhagymát, akkor már augusztus tizedike körül le kell takarni az ültetvényeket fátyolfóliával (*netkaná textília*) és legalább október közepéig takarva kell hagyni.

Dísznövények

Csapadékos időben elkezdjük a **krizantém** megelőző permetezését a szeptóriás levélfoltosság ellen (5. kép). A kezeléseket 10-14-napos időközökben végezzük.

Készítmények: Dithane DG, Dithane M 45, Novozir MN 80.

NE FELEDJÜK:

- tovább folytatni a paradicsom és a burgonya kezelését a paradicsom- ill. a burgonyavész ellen főleg csapadékos időben
- tíznapos időközökben megismételni az uborka kezelését az uborkaperonoszpóra és a lisztharmat ellen
- szükség szerint megismételni a rózsza kezelését a gombabetegségek és az észlelt kártevők ellen

LMI TEENDŐK

Szeptemberben

Gyümölcsfélék

A téli körtefajtákat érdemes augusztus végén vagy szeptember elején utoljára kezelni a **körtevarasodás** ellen. Ez a permetezés azért fontos, mert a varas foltokon a tárolás folyamán megtelepszik a *Trichothecium roseum* nevű gomba és a gyümölcs **keserűrothadását** (6. kép) okozza.

Készítmények: Delan SC 750 (várakozási idő 21 nap), Delan 700 WDG (21 nap), Dithane DG (21 nap), Dithane M 45 (21 nap), Efuzin 500 SC (21 nap), Euparen Multi (14 nap), Folpan 80 WDG (10 nap), Folpan 50 WP (10 nap), Mancosan 80 WP (21 nap), Novozir MN 80 (21 nap), Polyram WG (21 nap), Sancozeb 80 WP (21 nap), Shavit F 71,5 WP (14 nap), Syllit 65 (21 nap).

Az **alma keserűfoltossága** (7. kép) ellen az almafákat legkésőbb két héttel a szüret előtt permetezzük mésztartalmú levéltrágyával.

Készítmények: Florasin Calcium Plus, Lamag Vápnik, Wuxal Kalcium.

Zöldségfélék

Ha a póréhagymát nem takartuk le a **póréhagymafej-aknázólégy** rajzása előtt fátyolfóliával, akkor vegyszerek segítségével kell ellene harcolnunk. A vegyszeres védekezést csak a kártevő tipikus szúrásnyomainak (8. kép) észlelése után kezdjük el és 10-14-napos időközökben többször megismételjük. A piretroidok közé tartozó, kontakt hatású Cypert csak a növények első kezelésére használjuk. A permetlébe tapadást fokozó készítményt is keverünk (pl. Silvet).

Készítmények: Basudin 600 EW (várakozási idő 7 nap), Cyper 10 EM (8 nap), Cyper NC 10 EM (8 nap), Diazol 50 EW (7 nap).

A **káposzta-bagolylepke** hernyóit (9. kép) addig kell elpusztítani, amíg csoportosan a levelek fonákán tartózkodnak. Az idősebb hernyók befurakodnak a káposzta fejekbe, ahol már védve vannak.

Készítmények: Basudin 600 EW (14 nap), Decis 25 Flow (7 nap), Decis EW 50 (7 nap), Karate 2,5 WG (14 nap), Vaztak 10 SC (10 nap).

A tárolásra szánt babot és borsót 48 órára tegyük a fagyasztóba, hogy elpusztítsuk a magvakban fejlődő zsiszikeket.

A drótférgék kártételét mérsékelhetjük, ha a gyökérszöveget és a burgonyát minél hamarabb felszedjük.

Dísznövények

Rendszeresen ellenőrizzük a krizantém egészségi állapotát. Ha a **krizantém-fehérozda** (10. kép) tüneteit észleljük, a gyanús növényeket azonnal tüzeljük el, és az egész állományt egy hetes időközökben kezdjük rögtön permetezni.

Készítmények: Baycor 25 WP, Plantvax 20 EC, Sapol.

A krizantémon előforduló **levéltetvek** nemcsak a növénynedvek szívogatásával, de a vírusok terjesztésével is károsítanak. Ezért ellenük rögtön az észlelésük után harcolunk.

Készítmények: Basudin 600 EW, Bi 58 EC - Nové, Diazol 50 EW, Karate 2,5 WG, Pirimor 25 WG, Reldan 40 EC, Sumithion Super.

Még mielőtt visszavinnénk a lakásba az udvaron tartott **szobanövényeket**, alaposan vizsgáljuk át őket. Ha találunk rajtuk kártevőket, még az udvaron kezeljük őket. Vissza a lakásba csak a felhasznált készítmény várakozási idejének eltelte után vihetjük a növényeket. A dísznövényeken előforduló kártevők ellen engedélyezett készítményeket a Jó Gazda júliusi számában közöltük.

Szöveg és kép: Matlák György

6.

7.

8.

9.

10.